

ROJA WELAT

ROJNAMEYA SIYASÎ U ÇANDÎ YA 15 ROJÎ
15 GÜNLÜK POLİTİK VE KÜLTÜREL GAZETE

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELEÂN BİNDEST YEKBİN!

CEPHE SORUNU VE DEMOKRATİK HALK İKTİDARI

15 EYLÜL 1977 Sayı : 1
Fiyatı 5 TL.

15 İLON 1977
Hejmar : 1 Buha : 5 TL.

BAŞLARKEN

Sayın Okurlar,

ROJA WELAT'ın ilk sayısı elinize geçmiş oluyor. (Roja Welat "yurt güneşi" anlamındadır. Başlığın altındaki "Karkerên hemû welatan û gelên bîndest yekbîn!" cümlesi, "Tüm ülkelerin işçileri ve ezilen halkları birleşiniz!" demektir)

Bilindiği gibi, ülkemizde Kürtçe bir dergi ya da gazete çıkarmak kolay iş değildir. Birçok güçlükleri, kaza-belası var bunun..

Türkiye'de ilk Kürtçe dergi, daha Osmanlılar döneminde, II. Meşrutiyet'ten sonra, İstanbul'da Roja Kurd (Kürt Güneşi) adıyla çıktı. O, Kürt gençlerinin örgütü "Hêvi" (Umut) tarafından çıkarılıyordu. II. Meşrutiyet hareketiyle iktidara gelen İttihat ve Terakki Partisi, tüm halklar ve diğer milliyetler için özgürlük, eşitlik, adalet vadetmişti. Ama sözünde durmadı o, daha bir-iki yıl geçmeden, diğer halkların dilinde öğrenim ve yayın yasasılandı; onların dilinde çıkan dergi ve gazeteler, ulusal örgütleriyle birlikte kapatıldı. Artık, Kürt diliyle yeni bir derginin çıkması için 50 yılın fazla zaman geçmesi gerekti...

Bu arada olup bitenler iyi bilinir.. Okuma-yazma şurda kalsın, bu 40-50 yıl içinde Kürtler canlarının derdine düştüler! Birçok kereler başkaldırdılar ve ezildiler-kırıldılar, sürgün edildiler, kimileri dışarı kaçtılar - ; ama Kürdistan toprağı kurumadı; o, yeni kızlar, oğlanlar büyüttü. Kürt halkı yaşamını sürdürdü.. Zorbalar, sömürücüler, her ne kadar halkımızı ve dilimizi yeryüzünden silmeye çalıştırlarsa da, hevesleri kursaklarında kaldı. Halkımız da, dilimiz de bugün her zamankinden daha güçlü yaşıyor ve yaşayacak! Hiç kimse başka bir halkı ve onun dilini zorla ortadan kaldıramaz. Halklar zorbalardan daha güçlüdürler..

27 Mayıs 1960'ın ardından yeni Anayasa'nın çıkışından sonra, Türkçe birçok yeni dergi ve gazete çıkmağa başladı. Ülkede yeni fikirler yayılıyordu. "Özgürlüğün sınırlarının genişlediği" bu dönemde, 1964 yılında, DENG (Ses) adında bir Türkçe-Kürtçe dergi de yayınlandı. Ama Deng'in "Sesi" çok sürmedi.. Daha ilk sayıda sorumlu müdürü tutuklandı ve dergi polis tarafından toplandı. Deng 4 sayıdan fazla çıkmadı. Sahibi, sorumlu müdürü ve yazarları, "Dicle-Fırat"inkiler ve diğer bir kısım Kürt aydınlarıyla birlikte tutuklandılar, "Kürt Devleti" kurmaya çalışma suçlamasıyla yargılandılar..

Kürt aydınları 1966 yılında Ankara'da "Yeni Akış" adlı başka bir dergi çıkardılar. Dergide Kürt sorununu tartıştılar ve bir-iki de Kürtçe türkü ve şiir yayınladılar. Bu derginin ömrü de 4 sayıdan fazla sürmedi. Yine sahibi, sorumlu müdürleri ve yazarları tutuklandılar..

Şimdi 1977 yılındayız... 20. Yüzyılın son çeyreğinde... Yüzyılın başından beri çok şeyler değişti. Dünyanın bir tarafında işçi devrimi oldu, kapitalistlerin düzeni yıkıldı ve yerine Sovyetler'de işçilerin düzeni kuruldu. Bu yeni düzende zulüm, baskı ve sömürü temelinden ortadan kaldırıldı ve bunun gibi, ezilen halklar üzerindeki milli baskıya da son verildi. Onlar, Sovyetler Birliği'nde kardeşçe biraraya geldiler ve halkların birliğini oluşturdular.

Ekim Devrimi'nden sonra, ezilen halkların emperyalizme ve sömürgeciğe karşı savaşı dünyanın dört bir yanında başladı. Bu halklar, Sovyetler Birliği'nin ve sömürgeci ülkeler işçilerinin desteğiyle birçok yerde zorbalığın boyunduruğunu kırdılar ve özgürlüklerine kavuştular. Şimdi de onların çoğunluğu, barış ve gelişme yolunda, kendi toplumlarında her türlü baskı ve sömürüyü tümenden ortadan kaldırmak için çaba gösteriyorlar.

Ne yazık ki dünyamızda hâlâ tutsak halklar var. onlar sömür-

geciliğin boyunduruğunu henüz kıramamışlar. Bunun gibi, emperyalizmin baskı ve sömürüsü çoğu yerde devam ediyor; o, halkların zenginliklerini yeraltı ve yerüstü ürünlerini onlardan çalıp sömürüyor. Birçok yerde de mazlum halklar üzerinde ırkçı zulüm henüz kalkmış değil. İşte bu nedenle, emperyalizme, sömürgeciğe, ırkçılığa ve her türlü gericiğe karşı mücadele de durmuş değil, devam ediyor.

İşte 1977 yılı böylesine bir yıl.. Ve biz, bu yılda, ROJA WELAT adında 15 günlük bir gazete çıkarmaya başladık. Onun ömrü de öncekiler gibi kısa mı, yoksa uzun mu olacak, bu konuda daha baştan kesin bir şey diyemeyiz. Onu çıkarmak için Valiliğe başvurduğumuzda, Ankara polisi öfkeye kapıldı, bizi tutuklamak istedi ve şöyle dedi: "Türk kanunları böyle bir şeye izin vermez; Kürtçe bir gazete çıkaramazsınız. Kafanızı keseceğiz!"

Biz de kanunlardan anlarız... Türk kanunlarında böyle bir şey yok. Kanunlara göre, herkes, istediği dilde ve bu arada Kürtçe de gazete çıkarabilir. Ama biri de zorla başkasının kafasını keserse, o da ayrı bir şey.. Biz kimsenin tehditinden korkmayız, yolumuzdan geri dönmeyiz. Biz de biliriz ki hak verilmez, alınır. Hatta o haklar yasalarda yazılı bile olsa.. Onları gerçekleştirmek, "kağıt üstünde" kalmaktan kurtarmak için mücadele etmek gerekir. Öyle zaman olur ki, baş vermek, baş eğmekten daha iyidir..

İnsan ancak sabırla, çabıyla, yiğitlikle zincirleri koparabilir, insani ve ulusal hakları elde edebilir.

***

Yeni bir yayın çıktığı zaman, genellikle o, çıkış nedenini okurlarına açıklar. Biz de Roja Welat'ı niçin çıkarıyoruz, amacımız nedir, kısaca söylemek isteriz.

Türkiye'de politik, kültürel ve edebi yayınlar bir hayli. Emekçilerin sorunlarını yazanlar ve ezilenlerin, yoksulların, zayıfların kurtuluşu için mücadele eden ilerici yayınlar da az değil. Ama onların arasında Kürtçe bir gazete yok. Bu nedenle, öyle inanıyoruz ki, her iki dilde -türkçe ve Kürtçe - yayın yapacak olan Roja Welat, önemli bir boşluğu dolduracak. Kürt halkı da kendi diliyle sorunlarını söylemek ve onları duymak ister. Dil, halkların ilerleme mücadelesinde önemli bir araçtır. Bilgi, bilim ve beceri, kişiden kişiye, kuşaktan kuşağa dil aracılığıyla geçer. Dilsiz hiç bir toplum olmaz. Ama bazı halklar geri kalmışlar; yabancı boyunduruğu altında onların dili ve kültürü de geri kalmıştır. Zorbalar, kendi sömürüleri için onları karanlıkta bırakmışlar. Bilgisizlik, öğrenim ve eğitimden yoksunluk halklar için büyük bir eksikliklerdir.

Söylemeye gerek yok ki, Roja Welat'ın çabası, özgürlük, eşitlik barış ve gelişme içindir. Onun adı oldukça iddialı.. Ama açıktır ki, 15 günlük bir gazete, - o kadar büyük bir ışık değil de - küçük bir şule gibi ülkemizi aydınlatsa ve halkımızı az-çok uyarırsa, bu da küçümsenmeyecek bir hizmettir... Roja Welat, işçilerden köylülerden ve tüm ezilenlerden yanadır. Onun amacı, zorbalığa ve sömürüye karşı emekçileri desteklemek, gericiğe karşı ilerici güçlerin yanında olmaktır.

Özgürlükten ve gelişmeden yana olanlar, baskıya ve gericiğe karşı olanlar, Yurt Güneşi'ne yardımcı olun! Yalnız kendileri için değil, tüm insanlar ve halklar için insanca bir yaşam isteyenler; herkesin bir işi, bir evi olmasını, açlıktan ve bilgisizlikten kurtulmasını, okumasını ve mutlu yaşamasını isteyenler; Yurt Güneşi'ne yardımcı olun! Onu okuyun; işçi ve köylüler, genç ve yaşlılar arasında dağıtın, okutun!

Gelecek güzel günler bizimdir!

DI DESTPÊKÊ DA

Xwendevanên delal,

Ev hejmara pêşîn ya ROJA WELAT e ku dest we dikeve. Çer tê zanin, li welatê me derxistina rojnamek an kovareke bi zimanê Kurdi ne tişteki hêsan e. Gelek zehmet û xeteren wê hene.

Li Tirkîyê kovarek Kurdi ya pêşîn, hê di dewra Sultaniyê da, piştî Meşrutiyeta II'ya (1908) li stembolê bi navê *Roja Kurd* derketiye. Ew ji aliyê tevgredana xortên Kurd, "Hêvi" hate derxistin. Partiya İttihat û Terakki, ku di tevgera Meşrutiyeta II'ya da hate ser hukum, ji bo hemû gelan, miliyetan azadi, wekhevi û dadi vadkiribû. Lê wê li ser pirsê xwe ne sekini, hin salek - du sal derbaz ne bibû ku bi zimanen gelên din xwendin û nivisandin qedexe kir, kovar u rojnameyên wan, di gel tevgrêdanên wan dan girtin. Êdi, heta derketna kovarek nuh bi zimanê Kurdi, 50 sal zêde derbaz bu...

Di vê mabeynê da çî bû - çî ne bû, xweş tê zanin.. Xwendin û nivisandin bila li wir bisekine, di wi 40-50 salî da Kurd bi derdê canê xwe de ketin! Gelek caran serhildan û hatin pelaxtin-qirbûn, menfî çûn, hin revin der -; lê axa Kurdistanê zuha ne bû; wê xort û keçên nuh mezmûrîn. Gelê Kurd jina xwe ajot.. Herçiqas zordestan, kedxwaran ceht kirin ku gelê me û zimanê me ji rûyê dinê rakin, xweziya wan di dilê wan da ma. Gelê me ji, zimanê me ji iro hê ji berê xurttir diji û ewê her bijî! Li dinê tu kes nikare gelekî û zimanê wi bi zorê ji halê rake. Gel ji zordestan xurttir in..

Piştî 27'ê Gulana 1960'an, bi derketna Zagona Bingehin (Anayasa) ya nuh, bi Tirkî gelek rojname u kovarek nuh destpêkirin, derketin. Fikrên nuh di nav welat da belavbun. Di wê dema "firehbûna sinorên azadiyê da" bi navê DENG, kovarek Kurdi û Tirkî ji di sala 1964' an da hat derxistin. Lê dengê "Deng" pîr dom ne kir. Hema hejmara pêşîn da berpîrsiyar hat girtin, kovar ji bi destê polêz hat komkirin. Deng, ne kari ji 4 hejmaran zêde derkeve. Xwedî, berpîrsiyar û niviskarên Deng - tevî yê "Dicle-Fırat" û çend xwendeyên Kurd yê din - hatin girtin, bi sucê sazkarina "Dewleta Kurd" hatin mahkeme kirin...

Ronakbîranên Kurd di sala 1966'an da bi navê "Yeni Akış" (Herikandina nuh), li Anqarê kovarek din derxistin. Tê da behsa pîrsa Kurd kirin û yek - du du ji kîlam û helbestên Kurdi çapkirin. Emrê we ji 4 hejmaran zêde ne bû. Disa xwedî, berpîrsiyar û niviskarên wê hatin girtin...

Ev sala 1977 e.. Çar-yeke | paşîn ya sedsala 20'an.. Ji destpêkê sedsal vir da gelek tişt guharin. Li alîki dinê şorşa karkeran bu; sazmana sermîyandaran gêr bû û yê karkeran li Sovyetiyê serrast bû. Di vê dezgeyê nuh da zulm û zordestî, kedxwari di bini da hat paqîşkirin û her usa ji, zerdestiyên millî li ser gelên bîndest hat rakirin. Ewana, bi navê Yekitiya Sovyetiyê, wek birayan hatin cem hev û yekitiya gelan danin.

Piştî şoreşa Oktobê, şerên gelên bîndest diji emperyalizmê û kolonyalizmê li çar-alî dinê destpêkir. Ewana bi arikariya Sowyetiyê û karkerên welatên kolonyalist, li pîr ciyan nîrê zordestiyê şikandin û ghaştin azadiya xwe. Niha ji pîraniya wan di rêya aşiti û pêşveçûnê da dixe bitin, di xwazim ku di nav ciwata xwe da zulm û kedxwariye getînehêlin.

Pîr mixabînan ku di dinêya me da hê ji gelên bîndest hene ku ew ji bin nîrê kolonyalizmê xilas ne bûne. Di gel wê, hê li pîr ciyan teda û kedxwariya emperyalizmê dom dike: ew, heyiyên gelan, ên

ser erdê û bin erdê, ji wan didize û dixwe. Li pîr ciyan ji zulma nijadperestiyê li ser gelên neçar, hê ra ne bûye. Û bona wê yêkê, keftelefta diji emperyalizmê, kolonyalizmê, nijadperestî û kewneperestiyê ji ne sekiniye, dom dike.

Ev sala 1977'a selek usa ye.. Û me di vê salê da destpêkir, bi navê ROJA WELAT rojnameyek panzdeh-roji derdixinin. Emrê Roja Welat, wek yê berê kin dibe, an dirêj dibe, em nikarin destpêkê da tişteki bêjin. Bona derxistina wê gava me istida xwe bir Wilayetê, polêzê Anqarê gelek bi hersket, xwest me bide girtin û got ku: "Zagonên Tirkîye ew qedexe kirîye, hûn nikarin bi Kurdi rojnameyekê derxinin. Em ê sere we jêkin!"

Em ji bi zagonan fam dikin.. Di zagonên Tirkîye da tişteki usa tune. Gora zagona, meriv dikare, weki her zimanî bi kurdi ji rojnameyekê derxe. Lê ger yek bi zorê serê yekî din jêke, ew ji tişteki din e... Em ji laf u gefê kesi natîrsin û ji rêya xwe şunda na sekînin. Em ji dizanin ku heq nayê dayin, tê girtin.. Nivisandina heqeki li zagonê ji nes bes e; hewce ye ku meriv bixebite wê bine cih û wê ji bûyina "tişteki ser kaxizê" xilaske. Carcaran usa dibe ku seri dayin ji seri xwarkirîme baştir e...

Meriv, tenê bi sebr, bi xebat û bi camêri dikare bîndan bişkênine, mafên mirovi û geli bi destxe.

***

Gava neşriyatek nuh derket, ew, sebebê derketina xwe di destpêkê da xwendevanan ra dibêje. Em Roja Welat bona çî derdixinin, armanca me çiyê, em ji dixwazim bi kurtî bêjin.

Li Tirkîyê kovar û rojnameyên siyasi, çandî û edebi gelek in. Ewên ku li ser derd û pîrsên xebatkarên dinivisînan û bo xilasbûna bîndestan, rebenan, jaran dixebitîn, ewên pêşveru ji gelek in. Lê di nav wan da rojnameyek bi zimanê Kurdi tune. Bona wê yêkê, bir û baweriya me ev e ku Roja Welat, bi neşriyata xwe yê her du zimanan - Tirkî û Kurdi - cihêki vala û grîng tije bike. Gelê Kurd ji hez dike bi zimanê xwe pîrsên xwe bêje û bibîhise. Ziman di têkoşina pêştaçuna gelan da hevcarek grîng e. Zanin, fend û huner bi aliyê zimin derbaz dibe mirovên din û neslên din. Li dinê ciwatek be ziman tune. Lê hûn gel paş da mane; di bin nîrê biyanîyan da zimanê wan û çanda wan ji paş da maye. Zordestan, bona kedxwariya xwe ew di tariyê da hiştine. Nezanin, bêxwendin ji bo gelan kemasiyek mazin e.

Ne hewce ye bê gotin ku, xebata Roja Welat bo azadi, wekhevi, aşiti û pêşveçûnê ye. Navê wê gelek mezin e... Lê eşkere ye ku, rojnameyek panzdeh-roji, - ne ewqas rohaniyek mezin - şûleyek piçûk ji bide ser welat û gelê me pîr-hindiki hişyar bike, ew ji xizmetek evzal e.. Roja Welat, aligirê karker û cotkaran û hemû bîndestan e. Armanca wê ev e: diji zordestî û kedxwariyê arikariya xebatkarên bike, diji kewneperestiyê li cem hêzên pêşverû be.

Yên ku aligirê azadi û pêşveçûnê ne, yê ku diji zordestî û kewneperestiyê ne, bibine arikarê Roja Welat! Yê ku jinek mirovi, ne tenê bo xwe, bo hemû mirovan û gelan dixwazim; hêvi dikin ku hemû kes xwedî şol bin, xwedî mal bin, ji birçitiyê û nezaniyê xilasbin; bixeynin û bi serfirazi bijin; arikarê Roja Welat bin! Wê bixwinin, di nav karker û gundiyan da, di nav xort û kalan da belavkin, bîndan xwendin!

Rojên pêşiyê yê bedew ê me ne..

HALK DÜŞMANI MC VE DİYARBAKIR

EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Halk düşmanı MC, Diyarbakır Eğitim Enstitüsünü kapattı. Milli Eğitim Bakanı, birkaç gün önce Diyarbakır Valiliğine çektiği telde, eğitim enstitüsünün kapatıldığını ve yerine yüksek islam enstitüsünün açılacağını söyledi...

Şimdiye dek böyle bir şey görülmemiştir. Eğer MC'nin isteği bir islam enstitüsü açmak idiyse, pekala onun için Diyarbakır'da başka bir bina bulabilirdi. MC'nin amacı nedir?

Bilindiği gibi, son 2,5 yıl zarfında, yani MC döneminde hemen tüm eğitim enstitüleri faşist uşaklarının eline geçti; onlar, zorbalıkla, tüm ilericiler ve demokrat öğrencileri okuldan uzaklaştırdılar. Faşistlerin ele geçiremedikleri tek eğitim enstitüsü Diyarbakır'ın idi. Bu nedenle bu enstitü faşistlere dert olmuştu. Onlar başka çare bulamadılar ve sonunda kapatılarak ondan kurtulmaya çalıştılar!

Bunun yanı sıra, faşistler Diyarbakır'

da bir türlü taban edinemediler. Halkımız eli kanlı, ırkçı faşistlerden hoşlanmamakta, onlardan nefret etmektedir. Geçen yıl Türkeş'in Diyarbakır'a gidişi sırasında olanlar hatırladadır... Diyarbakır, yüksek kale duvarları gibi faşistlerin önüne dikilmiştir. Onlar bir yandan burada taraftar edinmek için çaba gösteriyor; diğer yandan da, kin ve öfkelerinden, böyle şeylerle Diyarbakır'dan çekilmeye çalışıyorlar. Bir zamanlar Demokratların Kırşehirli vilayet olmaktan çıkarıp kaza yapıları gibi, onlar da enstitüyü Diyarbakır'dan alarak ona bir ceza vermek istemektedirler...

Onlar, eğitim enstitüsü yerine, bir islam enstitüsü açacaklarını söylüyorlar.. Bu da oldukça şeytanca bir plandır. Onlar biliyorlar ki, ilericiler güçleri enstitünün kaldırılma kararına razı olmayacaklar, ona karşı direneceklerdir. O zaman, halka dönüp: "İşte bakın, solcular dine-diyane karşıdır, islam enstitüsü istemiyorlar!" diyecekler..

MC, bu tür hilelerle, planlarla, halkımızı aldatmaya ve islam enstitüsünü ilericiler güçleri karşı çıkarmaya çalışıyor. Böylece halkımızın birliğini parçalamak, faşist ve gerici güçlere uygun şartlar hazırlamak istiyor. Öyle ki Diyarbakır surlarını aşabilsin..

Ama MC bu kararını yerine getirebilecek mi? Eğer halkımız ve tüm demokrat güçler susarlarsa, o, dileğini kolayca yerine getirebilir. Ama inancımız odur ki, Enstitünün kaldırılması o kadar kolay olmayacaktır. Tüm yurtsever güçler, emekçi halkımız bu kararı protesto etmelidir. Eğer onlar birlik halinde böyle bir tasarrufa karşı çıkar ve bu düşmanca tutumu ülkenin her yanında kitlelere anlatıp açığa kavuştururlarsa, MC'nin geriye dönüşü sağlanabilir. O zaman MC'nin hesapları kursağında kalacaktır.

Halkımız artık çocuk değil ki aldatılsın. Bu tür şeylerle, gerici, egemen güçlerin pislikleri daha da açığa çıkıyor, halkımız onları daha iyi tanıyor. Onlar zorbalıkla ve bu tür hilelerle halkımızın mücadelesini durduramazlar, onun faşizme ve tüm gericiliğe karşı birliğini bozamazlar. Bu tür yaptıkları onların acizliğini gösteriyor. Halkımızın uyanışı ve Türkiye'de tüm demokrat-devrimci güçlerin gelişmesi karşısında onlar ne yapacaklarını bilemiyorlar, çamura, batağa saplanmışlar, giderek batıyorlar.. Yaptıkları bu tür işler de onlar için bir çare değil. Onlar ve onların eski, çürümüş düzenlerini kurtarabilecek bir çare artık kalmamıştır.

Hiç bir güç emekçilerin ve halkların birliği önünde duramaz. Gelecek güzel günler emekçilerin, ezilen halklarındır.

DUJMINÊ GELAN MC Û ENSTİTÛYA DİYARBEKRÊ

Dijminê gelan MC, Enstitûya Diyarbekrê ya Elimiye da girtin. Vezirê elimiye ya Neteweyî, çend rojan berê têt kışande Valiyê Diyarbekrê û got ku, Enstitû hatiye girtin û di ciyê wê da enstitûya İslami ya bilind bê vekirin..

Heya nuha tîştê han tucar ne hatiye ditin. Ger MC'yê dixwast enstitûke islami veke, dikanbû ji wê ra li Diyarbekrê ciyekî din bibine. Armanca wê çiyê?

Eşkere ye ku, di van du sal û nivên paşîn da, angû di dewra MC'yê da nêzikî tumamiya enstitûyên elimiye bi dest xulamên faşistiyê ketin; ewana, bi zorkerî hemû su-teyen, pêşverû û demûqrat ji xwendegehê dûrxistin. Tenê ya Diyarbekrê mabû ku faşistan ne karibûn bi destxînin. Bona wê yêkê, ev enstitû bibû kula dilê faşistan. Ewana tu çare ne ditin û li paşîngê ev dan girtin ku jê xilasbin!

Digel wê, faşistan li bajarê Diyarbekrê bîgeh ne girtin. Gelê me ji faşistên hov û nijadperest qet hez nake, nale li wan tine. Par, gava Tirkeş çû Diyarbekrê, çî hate serê wî baş tê zanin... Diyarbekir wek sûrek bilind li ber faşistan sekmiye. Ew, aliki da xîret dîkin ku li wir aligiran peydakin, aliye din da ji, bi hêrs u qara xwe, dixwazî hêyfa xwe bi kirmên han ji Diyarbekrê bigrin. Çawa Demûqrat'an, ji hêrsan, Kırşehir ji wîlayetiyê derxistin û kirm qeza, MC ji enstitûyê ji Diyarbekrê digre û bi wî awayî cezaki dide wr..

Ew dibejin ku em ê li ciyê enstitûya elimiye, ya İslami vekin.. Ev ji fendeke gelek bi şeytani ye. Ew dîzanin ku hêzên pêşverû diji wê bîyarê der-dikevin û ji rakirina enstitûya elimiye ra ne razî dibin. Wê gavê, ew ê ji gelê me ra bibên: "Binhêrin, evên çep diji rê û ol in, ensti-

tûya İslami naxwazî!"

MC dixwaze bi van fendan gelê me bixapine û enstitûya islami humber hêzên pêşverû derxe.. Bi wî awayî yêkîtiya gelê me bihelîşîne û ji hêzên faşist û kevnepereşta ra fîrsendan bi cih bine. Bîkare, ji sûrên Diyarbekrê derbaz be..

Lê belê, MC dikare wê bîyarê bi cih bîne? Rast e, ger gelê me û hemû hêzên demûqrat dengê xwe nekin, ew dikare bi hesani ya xwe bike. Lê bir û baweriya me ev e ku, rakirina enstitûya ne ewqas hêsan bibe. Hemû hêzên welatparêz û gelê me yê xebatkar, hevce ye ku wê bîyarê protesto bikin. Ger ew bi yêkîti, diji kirmîna han derkevî û wê kiretiyê li her derê welat eşkere bikin, ew ê bîkari-

bîn MC'yê veşerînin. Wê gavê daxwaza MC'yê, bê şîk, di dilê wê da bimîne.

Gelê me êdî zaro ni ne ku bê xapandin. Bî kirmîna han, kiretiya karbidestên paşverû hin zêdetir eşkere dibe, gelê me wan hin baştir nas dîke. Ew bi zordestî û şeytaniyen han nîkarîna tîkoşîna gelê me bîdin sekandin û yekîtiya me diji faşizmê û hemû kevnepereştiyê xîrav bikin. Kirmîna han ji acziya wan e. Humber hişyar buna gelê me û hemû hêzên demûqrat-şoresêr li Tirkiyê, ew nîzayî çî bikin. Ev ketîna nav heriyê û lehiyê, her tê da dîçin... Kirmîna han ji wî wan ra ne derman e. Dermanê ku dikare wan û dezgeyê wan ê kewn û pûç xilas bike êdî ne maye.

Qe qewetek nîkare ku li ber yekîtiya xebatkarîna û gelan bîsekîne. Rojên bedew ên pêşiyê yên xebatkarîna, yên gelên bîndest in.

BİR HAKKI ÖLDÜ—BİNLER VAR SAVAŞACAK

Halkımızın mücadelesi geliyor, güçleniyor. Bundan paniğe kapılan parabalaları ve onların sömürgeci uşakları bu nedenle her geçen gün biraz daha azgınlaşıyorlar. İlericilere, devrimcilere, yurtseverlere saldırıyorlar.

Kürt halkının barış, özgürlük ve eşitlik mücadelesini kanla, şiddetle bastırabileceklerini sanan parabalaları, işçilere, köylülere ve tüm yurtseverlere saldırıyor. Silah arama bahaneleri ile köyler basılmakta, köylülere işkence edilmektedir. Ve gün olmuyor ki, bir ilericiler, yurtsever "faşist meçhul" cinayete kurban gitmesin. 11 Ağustos'ta da Hakkı arkadaş, sabah saat 8.30'da Belediye'ye giderken, belediye binası altındaki pasajda kendisine pusu kurularak alçakça katledildi. Hakkı'nın katilleri, parabaladır. Onların, iki yıldan beri işçilere köylülere saldıran; ilericileri, yurtseverleri katleden eli kanlı faşist uşaklarıdır. Hakkı'nın ve katledilen tüm ilericilerin kanı yerde kalmayacaktır. Faşist-sömürgeci uşaklar, döktükleri kanda er geç boğulacaklardır.

Hakkı, devrimci ahlakı, alçak gönüllülüğü, devrimci disiplin ve kararlılığıyla kendisini çevresinde kabul ettiren yiğit bir savaşçıydı. Esenler Belediyesinde çalışanların takdirini kazanan ve Genel-İş Sendikası işyeri temsilcisi olan Hakkı, aynı zamanda hem Bitlis Öğrenci Yurdu Müdürü, hem de İst. DDKD üyesiydi.

Işık Mühendislik Yüksek Okulu son sınıf öğrencisi Hakkı'nın cenazesi 11 Ağustos'ta morgdan alınarak, Sultanahmet Camisine götürüldü. Burada kılınan cenaze namazından sonra, DHKD, İst. DDKD, Genel-İş, Kurtuluş Grubu ve İGD'nin flamalarını açarak katıldıkları kalabalık bir yürüyüş kortejiyle Topkapı'ya götürüldü.

Törende, birçok demokratik kuruluşun bu arada İstanbul Belediye Başkanlığı, Esenler Belediyesi Çalışanları, Bitlis Öğrenci Yurdu, Özgürlük Yolu ve TÖB-DER Genel Merkezinin çelenkleri taşındı. Yürüyüş boyunca, "HAKKI'LAR OLMEZ, KAHROLSUN SÖMÜRGEÇİLİK, KAHROLSUN FAŞİZM-HAKKLARA ÖZGÜRLÜK, KATİL İKTİDAR" sloganları sık sık atılarak, Hakkı'nın katli ve halkımız üzerindeki baskılar protesto edildi.

Topkapı'da Hakkı'nın devrimci kişiliği ve mücadelesi anlatıldı. Anti faşistler, saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra kitleye hitap eden Hakkı'nın ağabeyi Baki Uzar, "Mücadelenin Hakkı'lar katledilerek durdurulamayacağını, savaşanların hepsinin birer Hakkı olduğunu" söyledi.

Daha sonra cenaze otobuse bindirilerek, Bitlis'e doğru yola çıkarıldı. Diyarbakır'a tören düzenlemek üzere götürülecek olan cenaze, polisler tarafından yolu kesilerek, şehir merkezine girmesi engellendi.

13 Ağustos'ta cenaze, Diyarbakır DHKD, İst. DDKD, TÖB-DER, TUS-DER, ve TUM-DER Bitlis Şubeleri ile çevre demokratik kuruluşlarının flamasız olarak katıldıkları bir törenle toprağa verildi.

"HAKKI'LAR OLMEZ, KAHROLSUN SÖMÜRGEÇİLİK, KAHROLSUN AĞALAR, KAHROLSUN FAŞİZM" sloganlarının atıldığı yürüyüş bitiminde saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra bir arkadaş Hakkı'nın ölüm nedenini ve halkımız üzerindeki sömürgeci, feodal ve faşist baskıları içeren bir konuşma yaptı.

TÖB-DER, TUS-DER ve TUM-DER Bitlis Şubelerinde bir bildiri yayınladı.

rak, Hakkı'nın ölümü ve baskıların nedenini kamu oyuna anlattılar. Bildiride şöyle denilmektedir:

"Biz inanıyoruz ki emekçi, yoksul, yiğit halkımız, bu canilerden hesap soracaktır. Ve yine inanıyoruz ki sömürgecilerin tüm tertip ve baskılarına rağmen halkımızın ulusal demokratik mücadelesi zaferle sonuçlanacaktır. Sanılmasın ki bu tür olaylar bizi yıldıracaktır. Tam tersine halkımızla daha bir bütünleşip, sömürsüz bir toplum uğruna verdiğimiz kavgayı daha bir yiğitçe sürdüreceğiz. Bir HAKKI ölüyor ama binlerce, onbinlerce HAKKI yetişiyor. Hiç kimsenin bundan kuşkusu olmasın. Hakkı arkadaşın devrimci anısı mücadelemize ışık tutacaktır."

Halkımızın verdiği ulusal ve sosyal

kurtuluş mücadelesini şiddetle kanla bastırabileceklerini; yiğit savaşçı Hakkı'ları katlederek boğabileceklerini sananlar yanılıyorlar. Bir Hakkı öldü, daha binlercesi var savaşacak. Ve onlar Hakkı'nın dertli ama kararlı ve yiğit ağabeyi Baki'nin şu sözlerini hiç kafalarından çıkarmasınlar.

"BİZDE HAKKI ÇOKTUR. SİZE İSTEDİĞİNİZ KADAR HAKKI GÖNDERİRİM."

Halkımız, hayatlarını özgürlük demokrasi ve sosyalizm mücadelesine adanmış nice Hakkı'ları yetiştirecektir. Bu böyle bilinsin..

Kahrölsun Halkımıza baskı yapan, işkence çektiren, Hakkı'ları katlettiyen sömürgeciler ve onların uşakları gerici ağalar ve şeyhler!...

CEYLANPINAR'DA BİR 14. LUI, YA DA "MURTAZA"

Orhan Kemal'in "Murtaza"sı ünlüdür. Murtaza, patronundan bekçilik görevi alınca dehşet kesilir. Patronunun malını şevkle korur. İşçilere karşı ise amansızdır. "Vazife kutsaldır!" Reben Murtaza bu vazife aşkını öyleleri götürür ki, fabrikada çalışan kendi öz kızını bile, soluk almak isteyince "kaytarıyor" diye alıp betona çalmaktan geri kalmaz...

Murtaza, toplumun ayak takımından tipik bir bilinçsiz, bir "salak"tır. Ve bu toplum nice Murtazalar yetiştiriyor...

Toplumun ayak takımından birine bir bekçilik, bir çavuşluk verilince niçin bu tipler genellikle Murtazalaşır? Besbelli, daha önce ezildikleri için, "tükürüldükleri, itildikleri için..." Daha önce bir hiç olan bu adam, şimdi bir "görevli" ve de "yeterli"dir! İnsanlardan öç alması gerekir.

İnsanları ezen; haksızlığı, zorbalığı, bir kural, bir marifet haline getiren bu düzen habire lumpen yetiştiriyor. Ezilen kişi, eğer doğru bir kanal bulup da bilinçlenemezse; zulme karşı mücadelesini örgütlü, akıllı bir yoldan yürütmeye, ruhsal bakımdan da hasta, sakat birine dönüşür. Lumpen, insanlara saygısızdır, çünkü başkalarından saygı görmemiştir; merhametsizdir, çünkü başkalarından merhamet görmemiştir; gücü yetince zora başvurur, çünkü kendisine karşı hep böyle zora başvurulmuştur... Güçsüz olduğu zaman, gözü kesmediği zaman bir köpek gibi siner; ama karşısındakine güç yetireceğini anlayınca aslan kesilir.

Ceylanpınar'la bütün bu anlatılanların ilgisi ne? diye düşüneceksiniz. Ceylanpınar'dan bir mektup aldık, orada ali kıran-baş kesen bir başçavuşun hikâyesi yazılı. Bu hikâyeyi okuyunca doğruca Bekçi Murtaza'yı hatırladık..

Bir bekçi, bir polis, bir başçavuş da toplumun ezilen kitlelerinden gelmez. Siz hiç burjuvalardan – sanayici, tüccar, çiftlik sahibi takımından – bir bekçi, polis ya da başçavuşa rastladınız mı? Böyle olağanüstü şeylere belki yerli filmlerde rastlanabilir, ama gerçekte asla.

Siz, toplumun ezilen kesimlerinden gelen bu insanların hiç burjuvalara – tüccar, sanayici, çiftlik sahibi takımına – karşı zora başvurduğunu, onları aşağıladığını, onlara eziyet ettiğini gördünüz mü? Hayır, böyle şeyler yine ezilen kitlelere yapılır. Çünkü onlar "büyükler" güç yetiremezler..

Ve ezilen kitlelerden gelen bu insanlar, kimi zaman yine ezilen insanlara karşı bu kadar acımasız oluyorsa, "Murtazalaşıyorlarsa", bunun nedeni yukarıda açıkladığımız gibidir.

Ceylanpınar'daki başçavuşun hikâyesi hiç duyulmayan, bilinmeyen cinsten değil. Onun benzeri nice kişi, bu düzende kitleler üstünde terör estiriyor. Üstelik onlar bunu düzen adına yapıyorlar. Arkalarında bir iktidar gücü var. Onlar bu iş için yetiştiriliyorlar. Yoksa bir başçavuş, 30.000 nüfuslu bir kasabada bir 14. Lui gibi davranma cesaretini nereden bulabilir?

Doğu'da ise böyle şeyler olağan sayılır.. Çünkü böyle "kahraman"lar, yaptıklarının hesabını vermek durumunda kalmazlar. Onlar bir sömürge valisi gibi "görevli" ve "yeterli"dirler. Kürt halkı, bu tür baskılara karşı direndiği zaman "isyan etmiş" sayılabilir.. Osmanlılar da böyle düşünüyorlardı: "Kürtlerin nezaret altında tutulması lazımdır"!

Kuşkusuz bir genelleme yapmıyoruz. Emekçi kitlelerden gelen bu tür insanlar içinde bilinçli olanlar, halktan yana bir tavır takınanlar, demokrat ve yurtsever insanlar da az değildir. Ve kitleler bilinçlendikçe, düzenin yetiştirip kendi emrine koşturduğu bu tür insanlar içinde halktan yana çıkanların sayısı da artacaktır.

En iyisi biz Ceylanpınar'daki başçavuşun hikâyesine dönelim ve oradan gelen haberi size olduğu gibi aktaralım:

"Ceylanpınar, Urfa'nın Viranşehir ilçesine bağlı, 30.000 kişinin yaşadığı bir yerdir. Suriye sınırında kurulu bulunan Ceylanpınar, aynı zamanda dünyanın en büyük devlet üretme çiftliğini toprakları üzerinde bulundurmakla da ünlüdür. Bölgenin biricik iş alanı olan çiftlikte yaklaşık 5.000 işçi çalışmaktadır. Bu işçilerin DİSK'e bağlı TİS (Türkiye Toprak-Su Tarım İşçileri Sendikası) üyesi olduklarını da ekleyelim. Ceylanpınar'ın ünlülüğü bu kadarla bitmiyor. Ceylanpınar, tarihe "Viranşehir Katliamı" olarak geçen ve 20 yoksul yurttaşın kaçakçılık bahanesiyle kurşuna dizildikleri (Aralık 1974'te) yer olarak da ünlüdür. Evet, sanırım Ceylanpınar'ı anımsadınız.

"Ceylanpınar, bölgemizde MHP'nin varlık gösteremediği ve bir türlü örgütlenemediği bir yerdir. Ceylanpınar halkı genel olarak ilerici, yurtsever ve anti-faşisttir. 2,5 yıllık MC iktidarı döneminde faşistler ve halk düşmanları birçok kez buraya el attılar. Fakat her seferinde ilerici Ceylanpınar halkının büyük tepkisiyle karşılaştılar. Örneğin Toprak Reformu'na üslenen faşist beslemeler Ceylanpınar'a bağlı köylere gelerek "oyunuzu MHP'ye verirsiniz ve evinizde Alpaslan Türkeş'in fotoğrafını bulundurursanız size toprak vereceğiz," dediler. Köylüler onları döverek ve kovarak gereken yanıt verdiler. Yine seçimden bir-iki gün önce Ceylanpınar'a gelen bölgemizin ünlü MHP adayları ve ağaları, milyonlarca lira döktükleri halde Ceylanpınar'da işbirlikçi bulamadılar; üstelik taksileri de taşla tutularak canlarını zor kurtardılar; geldiklerine bin pişman oldular.

"Seçimden sonra ortaya çıkan bunalım ve yeni bir MC iktidarının kurulması olasılığı halk düşmanlarını ve faşist taslaklarını yeniden umutlandırdı. Fakat bu kez devreye, Ceylanpınar halkına kin ve nefret duyan, baskı yapan jandarma karakol komutanı başçavuş Sabahattin girdi. Bu kişi azılı bir MHP militanı ve halkımızın can düşmanıdır..."

Bu vahşete Rodezya'da, Güney Afrika'da KÜRDİSTAN'da vs. rastlanabilir.

"Başçavuş Sabahattin bir süreden beri saat 22.00'den sonra sokağa çıkma yasağı uygulamaktadır. Çarşıda ve kahvelerde dolaşan, oturan halkı jandarma dipçığı ile evlerine sokmaktadır. Bu saatten sonra yakaladığı kişileri karakola götürmekte ve sabaha kadar dövmektedir. Örneğin 13 Temmuz gecesi Viranşehir'den gelen Mehmet Özkılavuz adlı bir yurttaş karakola götürülmüş ve başçavuş tarafından feci şekilde dövülmüştür. Daha sonra serbest bırakılan bu kişi savcılığa başvurmuş, yapılan doktor muayenesi sonucu 8'er ve 10'ar günlük olmak üzere iki rapor almıştır. Ayrıca bir gözünün görmeme olasılığı saptanmıştır.

"Başçavuş Sabahattin arkadaşlarına şöyle demektedir: "Ceylanpınarlıları tavuk gibi içeri soktuktan sonra rahatça içkimi içiyor ve eğleniyorum. Buranın horuzu benim." (mektubun bu kısmında Başçavuşun bazı eğlenme biçimleri anlatılıyor ve "ortalık tenhalaştıktan sonra" kaçakçılık da yaptığı, Suriye'ye geçip döndüğü belirtiliyor.) Şöyle devam ediyor mektup:

"Aynı işi zorunlu olarak yapan sırt hamalları ise, bildiği gibi kurşuna diziliyorlar. Ne iyi değil mi?"

"Başçavuşun baskılarına, hakaretlerine ve sıkıyönetimine boyun eğmeyen Ceylanpınar halkı bütün yetkilileri uyardı, önlem almaya çağırırdı. Bu konu ile ilgili olarak Başbakan'a, İçişleri Bakanı'na, Jandarma Genel Komutanı'na ve Urfa Valisi'ne birçok telgraflar çekildi.

"Daha sonra Ceylanpınar Bucak Müdürü'ne başvurularak gece saat 24'e kadar izin alındı. 14 Temmuz gecesi saat 20.00'de halk kahvelerde televizyon izlemekte iken başçavuş içkili olarak jandarmalarla ve bekçilerle birlikte kahveleri bastı. Kahvelerdeki ve sinemadaki halkı çarşıya toplayıp onlara hakaretlerde bulundu. "Hepiniz Kürt ve Arap değil misiniz, hepinizin anasını-avradını.." diyerek faşist kin ve nefretini kustu. Halk soğukkanlılığını yitirmedi, bucağın müdüründen izin alındığını, yasalara saygılı olunmasını istedi. Bunun üzerine Başçavuş Bucak Müdürü'nün de anasını-avradına küfredti, burada tek yetkilinin kendisi olduğunu, yasaların Türk olmayanlara uygulanmayacağını söyledi. Halk direnince, "ben buraya sizinle tartışmaya mı geldim, ulan" diyerek jandarmalara ateş etmeleri emrini verdi. Bunun üzerine jandarmalar halka ateş açtılar. Başçavuş da eline bir G-3 alarak ateş etmeye başladı. Bine yakın mer-

mi yakıldığı saptandı. Halk evlerine çekildi. Kurşun seslerinden birçok çocuk ve kadın bayıldı, bazıları sinir krizi geçirdiler.

"Ertesi sabah halktan büyük bir kitle Viranşehir'e giderek olayı kaymakama ayrıntılı biçimde anlattılar ve önlem alınmasını istediler. Kaymakam gerekli önlemlerin alınacağı güvencesini verince halk geri döndü. Ancak Başçavuş, yasadışı uygulamalarını olanca hızıyla ve daha da ağırlaştırarak sürdürüyor. Ceylanpınar'da can güvenliği ve yasalar ortadan kaldırıldı. Halk heyecan ve korku içinde.

"Sortuç olarak yetkilileri uyarıyor ve gerekli önlemleri almaya çağırıyoruz. Tam bir kıskırtıcı olan Başçavuş'un bir an önce görevinden alınmasını ve yerine yasalara saygılı bir kişinin atanmasını istiyoruz. Ceylanpınar halkı olarak uyarı görevimizi yapıyoruz: Etkili önlemler alınmazsa Ceylanpınar'da büyük olaylar meydana gelebilir.

"Bütün devrimci, ilerici, yurtsever, demokrat kişi ve kuruluşları, Ceylanpınar'daki yasa ve insanlık dışı baskıları ve uygulamaları protesto etmeye çağırıyoruz."

Ceylanpınar halkı adına bir grup yurttaş

İşte Ceylanpınar'da durum böyle İlan edilmemiş bir sıkıyönetim, krallığını ilan etmiş bir Başçavuş.. Bu adamın, galiba, tanınmak için bir Birleşmiş Milletlere başvurmadığı kalmış.. Ama bütün bunları başçavuşun kendi marifeti sanmak saflık olur tabii. O, yıllardır sürdürülen baskı ve zulüm politikasının da yalnızca bir vida, bir "Murtaza" rolünü oynuyor. Ve hal-kifayet böyleyken İçişleri Bakanı, 2 ay içinde anarşiye son vermekten dem vuruyor.. Sözkonusu anarşiden haberi olması gerekir İçişleri Bakanının.. O bu anarşiye de son verebilir mi? Yoksa bu zavallı "Murtaza"lar bütün bu marifetleri işleme cesaretini doğrudan iktidarın tepelerinden mi alıyorlar?.

Herşey son derece açık: Zulüm ve sömürü düzenini sürdürmek isteyenler kitlelere terör uyguluyorlar. Bunun baş sorumlusu MC iktidardır. Bu iktidardan "önlem" beklemek ise bir avuntudan, boş bir hayalden başka bir şey olmaz. Halkımız bu sömürgeci zulmüne bir gün kendi elleriyle ve kesinkes son verecektir, bundan da kuşkusuz yok.

ELAZIĞ'IN BALYOZCU VALISI VE "ANARŞİ"

Demirel ve yandaşlarının ağızından anarşi sözcüğü hiç eksilmiyor, "Anarşi" ile ilgili olarak televizyonda bir açık oturma da düzenlendi ve İçişleri Bakanı, 2 ay gibi kısa bir süre içinde anarşiye son vermek kararında olduğunu söyledi..

Ancak, acaba cephe mensupları anarşiden ne kastediyorlar? AP ve MHP'ye göre anarşi "sol"dan kaynaklanıyor. Sınıflarda polisin gözleri önünde devrimci gençleri vurupellerini kollarını sallayarak giden, öğretmen okullarını ve eğitim enstitülerini işgal edip onbinlerce öğrencinin buralarda okuma imkânını yokeden, Seydişehir'de, Tarih'te ve benzer yerlerde işçi ve ilericilere zincir ve sopalarla, silahla saldıran faşist beslemeler ise, AP ve MHP'lilere göre "anarşistlere karşı devleti korumaktadırlar" ..

İçişleri Bakanı Korkut Özal ise, televizyonda yaptığı konuşmada tarafsız görünmeye çalışarak, saldırı ister sağdan, ister soldan gelsin, isterse devleti koruma düşüncesiyle suç işlenmiş olsun, karşı çıkacağını söyledi. Sözde de olsa, en azından AP ve MHP'nin tutumundan farklı olan bu anlayışı bir ölçüde olumlu saymak mümkündür. Ama gerçekten Özal böylesine "tarafsız" mıdır? Ve hatta, kendisi istese bile bu koalisyonlar ve bu düzen içinde tarafsız olabilir mi? Böyle bir şey, 25 demokratik kitle örgütünün Ecevit'e yazdıkları mektupta pek güzel belirttikleri gibi, mümkün değildir.

Şu aşağıdaki örnek bile anarşinin kaynağının MC'nin kendisi olduğunu

açık biçimde gösteriyor. MC mensupları, başkalarını "yasaları çiğnemekle suçlarken", kendileri en başta yasaları çiğnemektedirler. Çünkü kendi düzenlerini korumak için çıkardıkları yasalar bile artık onların işini görmüyor. Onlar bu yasaları çiğnemekte kendilerin son derece özgür sayıyorlar ve açıkça sorunu bilek gücüne dayandırıyorlar.

Doğu Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Bekir Sıtkı Başar, 29 Temmuzda, Maden ilçesi yolunda faşist beslemelerce ölü kesilerek öldürülmek istendi. Bu nedenle Genel-İş, Sosyal-İş, Besin-İş, Lastik-İş, TEK-GES-İş, Oleyis, Doğu Maden-İş sendikaları ile TÖB-DER, TUM-DER, TUS-DER ve MMO (Makina Mühendisleri Odası) Bölge temsilcilikleri basına yaptıkları ortak bir açıklama ile saldırıyı kınadılar.

Elazığ'da demokratik örgütlerin ve sendikaların ilk kez bu ölçüde dayanışma kurmalarından tedirgin olan "ilgilliler" harekete geçtiler. Açıklama, yerel NURHAK gazetesinde yanlışlıkla "bildiri" adı altında yayımlandı. Bunun üzerine TÖB-DER, TUM-DER ve TUS-DER yöneticileri göz altına alındı. Gazetede yapılan hata ertesi gün düzeltilmişti ve bu husus ilgililere bildirildiği halde, izinsiz bildiri yayımladıkları gerekçesiyle TÖB-DER ve TUM-DER şubeleri Elazığ Valiliğine 10 Ağustos tarihinde süresiz olarak kapatıldı.

Dernek şubelerinin kapatılması üzerine, kapatma gerekçesini yazılı olarak almak ve yasal yollara başvurmak iste-

yen dernek yöneticileri Elazığ Emniyet Müdürlüğüne başvurular. Daha sonra ise valiye çıktılar. Vali Fahrettin Turan, TÖB-DER şubesi sekreterine ve TUM-DER şubesi başkanı Abdullah Polat'ı görür görmez öfkeyle haykırmağa başladı:

"Siz 13 sendikayla bildiri yayınlayıp MC'yi kınıyorsunuz. Siz kimsiniz, hükümeti siz mi kuracaksınız? Kurmak için çok çalıştınız, kuramadınız. Ne istiyorsunuz? Hükümeti biz kurduk. Kıyılacaksınız, sürüleceksiniz. Hukukun yettiği yerde hukukla, yetmediği yerde fiilen sizi ezeceğiz! Omuzunuza çökeceğiz! Başınızda bir balyoz gibi duracağım! Siz mi güçlüsünüz, biz mi, hodri meydan! Kim kimi yerse! Bu memlekette bir cephe vardır, başka cephe yok edilecektir.." Vali, daha sonra: "Söyleyin bakalım, Türkiye'nin bu hale gelmesinden memnun musunuz? Türkiye'yi bu hale kimler getirdi?" diye bir soru yöneltince dernek yöneticileri şöyle dediler: "Türkiye'nin bu hale gelmesinden memnun değiliz, ama sorumlular da biz değiliz."

"Sizsiniz!" diye yerinden fırlayarak haykıran vali, daha sonra nereli olduklarını sordu ve birinin Hozat'lı, diğerinin Nazmiye'li olduğunu öğrenince, "Belli, belli, melun düşüncenin temsilcilerisiniz. Siz bu memlekete zararlısınız, defolun!" diye bağırды. Böyle çılgına dönen biriyle konuşulmayacağını anlayan iki dernek yöneticisi kapıdan çıktıkları sırada Vali, Abdullah Polat'a hitaben.

"Dur, neye öyle bakıyorsunuz?!" dedi. Abdullah Polat:

"Nasıl bakıyorum? Biz saygılı davranırdık, oysa siz hakeret ediyorsunuz," dedi,

Bu kadarcık bir cevaba bile katlanamayan Vali Fahrettin, yerinden fırladı: "Seni öldürürüm, ortadan kaldırıyorum, ezerim!" diye haykırarak Abdullah'a saldırdı ve ona tokat attı. Bu sırada orada bulunan Emniyet Müdür, dernek yöneticilerini alarak ordan çıkardı.

İşte bir olay ki günümüzde kimlerin anarşi çıkardıklarını pek güzel gösteriyor. Fahrettin Turhan gibileri, ülkenin dört bir yanında halka ve demokratlara, devrimcilere böyle davranıyorlar. Bu valinin ve benzerlerinin, bu düzenin yasalarını bile ayak altında paspas gibi çiğnemek dayandıkları güvendikleri iktidarlar vardır. Ve böyle yapanlar başkalarının o yasalara uymalarını nasıl bekleyebilirler? Görülüyor ki anarşinin kaynağı iktidardır, onun yönetim mekanizmasıdır ve herşeyin kaynağı da bu vurgun ve talan düzenidir. Emekçi halkın sırtından toplanan vergilerle oluşturulan bütçeleri soyanlar, talan edenler elbet başka türlü davranamazlar. Bu anarşi Korkut Özal gibi içişleri bakanlarının başa çıkabilecekleri birşey değildir ve zaten Özal da yine sola karşı baskıları arttırmaktan başka birşey yapmayacaktır. Bu anarşi düzenin karakteridir ve ancak bu düzen değiştiği, emekçi halk iktidarı alıp kendi düzenini kurduğu zaman son bulacaktır.

PAKTAŞ OLAYLARI VE DEVRİMCİ SENDİKAL MÜCADELE

Çukurova'da, Paktaş, Bossa I ve Bossa II, Güney Sanayi, Akdeniz Sümer Bez fabrikalarında Haziran ayı içinde yetki uyuşmazlığı çıktı. Bunun üzerine 20 Haziran günü ilk çağrılar yapıldı. Fakat sonuçsuz kaldı. Tekstil'in 6 Temmuz'da çağrı yapması ile birlikte sermaye güçlerinin de oyunları sahnelenmeye başlandı.

Fabrikayı polis karakolu haline getirebilmek ve ilerici işçiler üzerine baskılarını artırabilmek amacı ile: "Fabrikayı uçuracaklar, Kürtler Sendikayı ele geçirecekler" gibi yalanlarla işçiler arasında kurulmuş olan kararlı birliği dağıtmaya çalıştılar. Fakat, işçiler arasında var olan güçlü dayanışma, bu oyunları hemen sergiliyor ve yalanları sermaye beslemelerinin yüzüne çarpıyordu.

İşçiler, "biz Tekstil üyesiyiz, Teksif'i istemiyoruz" diyerek, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nü işgal ettiler. Dilekçeleri kabul olunan işçiler daha sonra dağıldı. Seçim günü olarak da 18 Ağustos 1977 tarihi kabul edildi. Fabrikadaki seçime dört sendikadan gireceği açıklandı. Patronların temsilcileri olan müdürler, şefler ve sarı sendika ağaları işçiler üzerinde baskılarını artırdılar. DİSK'e bağlı Tekstil sendikasının dışındaki sendikalar (TEKSİF: TÜRK-İŞ'e bağlı, TÜRK MENSUCAT-İŞ: MİSK'e bağlı, GIYECEK-İŞ: ÜLKE-İŞ'e bağlı) bildiriler yayınlayıp dağıttılar.

17 Ağustos günü PAKTAŞ işçisi, bütün baskı ve engellere hayır deyip fabrikayı "DİSK-TEKSTİL'e EVET", afişleriyle donattı. Bunun karşısında sermaye güçleri içeriye faşist komando ve parayla tutulmuş fedailer doldurdu. Sabaha doğru gelen polis ekibi yapılan tahrikler sonucu devrimci işçiler üzerine saldırdı. Polislerin desteğinde, ilerici işçiler üzerine saldıran faşistler ve paralı fedailer geri püskürtülerek sabah saat 8'e doğru tesirsiz hale getirildi. Fakat saldırganların bıçak ve zincir gibi aletlerle kavga

Örnek mücadele: "İŞÇİLERİN BİRLİĞİ, HALKLARIN KARDEŞLİĞİ" sloganı PAKTAŞ'da göğe yükseldi.

etmelerinin sonucu bir kaç işçi arkadaşına yara almış oldu.

Seçim, tümüyle anti-demokratikti. Seçim açık oy gizli sayımla yapıyordu. Burjuvazi kendi yasalarını dahi çiğniyordu. Buna karşılık bütün işçiler yapılan uygulamaları protesto ederek bütün gün "Yaşasın TEKSTİL; İŞÇİLERİN BİRLİĞİ, HALKLARIN KARDEŞLİĞİ; KAHROLSUN SÖMÜRGEÇİLİK.." diye haykırdılar. Öğleden sonra polis göstericileri dağıtmaya çalıştı. Fakat yapılan baskı ve yıldırma hareketleri boşa çıktı. Kadim işçiler dahil, herkes coplu ve sopalı saldırılara yiğitçe göğüs gerdi, mücadele etti.

Saat 15.30 da PAKTAŞ işçileri Adliye'ye doğru yürüdüler. Sayılan 2000'i buluyordu. Polis işçilerin adliyeyi boşaltmaları için sürekli anons ediyordu. Fakat işçiler "bu duvarları de biz yaptık, hakkımızı almadan kimse bizi buradan çıkaramaz" diyorlardı. Bu ara bazı provokatörler işe karıştı, ortaya keskin sloganlar atarak işçilerin hareketlerini saptırmaya çalıştıysa da başanlı olmadılar. İşçiler ağır ağır, gruplar halinde sendikalarına gittiler.

Sabah saat 06 sıralarında Adliye'nin önünde yeniden toplanan işçilere sonuçların ertelenmediği açıklandı. Ancak daha

sonra, saat 10 sıralarında yapılan açıklama göre: TEKSTİL: 1321, TEKSİF: 670, TÜRK MENSUCAT İŞ: 341, GIYECEK İŞ: 9 oy almışlardı. Ve salt çoğunluk olmadığından yeniden ertelendi.

PAKTAŞ Türk ve Kürt işçileri her zaman Sarı Sendikalara, patronlara, faşizme ve sömürgeciliğe karşı omuz omuza savaştılar ve savaşmakta devam edecekler. Verdikleri ekonomik mücadeleden yanısıra Kürt halkı üzerinde uygulanan baskılara karşı da ortak mücadele edeceklerini söylüyor ve şöyle haykırıyorlar: "Kahrolsun Kürt halkının üzerindeki baskıyı yaratanlar!"

BUIŞ KAZASI DEĞİL CINAYETTİR

Doğuda, ulusal baskının ve Ağaların zulmü altında yaşam mücadelesi veren emekçileriz. Sömürgecilik, yaşadığımız yerlerde sanayinin gelişmesini önlemiştir. Bu da bizim daha çok sefalet ve açlık içinde kalmamıza sebep olmuş, şartlar bizi batıya yani, sanayinin gelişmiş olduğu yörelere sürgün etmiştir.

İşte biz şartların sürgün ettiği emekçilerin bir kısmıyız. Ve Ceyhan-Yumurtalık boru hattında çalışıyoruz. Fakat ne ücretlerimiz fazla, ne de çalışma şartlarımız rahat. En önemlisi de can güvenliğimiz yok.

3 Km. deniz içinde çalışmamıza rağmen, denize uzanan iskelenin ne korulukları ne de denize düştüğümüzde bizi kurtaracak can yeleği ve dalgıçlar var. Bu eksikler bizi can güvenliğinden yoksun kılmıştır. Böyle bir kaza anında biz işçiler birbirimizi ölümden kurtarıyoruz.

Sendikamız ise sarı sendikadır. Yani patron yanlıdır. Can güvenliğinden yoksun olduğumuzu defalarca sendikaya ve işverene iletiyoruz. Ne yazık ki bugüne kadar değişen hiç birşey olmadı. Uyarılarımız sıklaştınca da aldığımız cevap şu:

- Çalışmak istemiyorsanız çekin gidin. Allahın dağından gelip burada iş buldunuz, daha ne istiyorsunuz. Dikkatli olursanız hiç bir şey olmaz...

Bunlar yetmiyormuş gibi bizlere 1 saat fazla da mecburi olarak mesai yaptırıyorlar.

9.7.1977 de (Cumartesi) saat 17.00 de fazla mesai içerisinde, Tunceli'den gelip beraber çalıştığımız yiğit, fedakar, işçi sınıfının devrimci bir evladı işyerinde denize düşerek hayatını kaybetti. Ahmet Korkmaz arkadaşımızı kurtarma çabaları sonuçsuz kaldı.

Tek yapacağımız arkadaşımızın cansız bedenini denizden çıkarmaktı. Tüm gayretlerimiz, kurtarıcı aletlerin olmayışı yüzünden başarıya ulaşamadı. Cenazemiz denizde kalmıştı.

Bizler, işverenden ve onun temsilcisi

haline gelmiş, sarı sendika yöneticisinden arkadaşımızın denizden çıkarılmasını istedik. Bize verilen yanıt yine şuydu:

- Bu iş kazadır. Yalnız burada mı oluyor? Koskocaman denizin içinde, nereden bulalım cesedi? Vadesi gelmiş, ölmüş.. Yoksa Allah'a karşı mı geliyorsunuz?..

Böyle laflarla biz işçilerin dini duygularını istismar etmeye ve kendilerini haklı göstermeye çalıştılar. Fakat bizler bu aşağılık oyuna gelmedik. İşi bıraktık. Direnişimiz, denize düşerek ölen arkadaşımızın cesedinin dört günde bulunmasına neden oldu. Birlik ve dayanışma bilincinde olan "Ballas" (OCC- Ballast Hollanda Şirketi) ve Tekfen işçileri, cenazenin denizden çıktığı gün yeniden işi bırakarak Patronun cinayetini kınayarak ve lanetliyerek cenazeyle 10 Km. yürüdük. Arkadaşlarımız aralarında para toplayarak ölen arkadaşımızın ailesine gönderdiler. Ahmet Korkmaz arkadaşımız, Ulusal ve sınıfsal bilinciyle sömürgeciliğe, faşizme, feodal gericiliğe, karşı mücadele saflarında yerini almış yiğit bir işçiydi.

Şu gerçek bir daha gün gibi ortaya çıkmıştır ki: Biz işçilerin, yaşam çıkarlarını hiçe sayan, bizlerin emeğiyle sermayesine milyonlar katan işveren hergün ölümlerle karşı karşıya olan bizler için kılını bile kıpırdatmamıştır.

Bizler, ancak birlik ve dayanışma içinde sermayeye ve feodal gericiliğe karşı mücadelede başarı kazanabiliriz.

İşçi sınıfının ve ezilen halkların çıkarları birdir, biz işçiler olarak bunun bilincindeyiz

- İş kazası değil, Patron katliamı,
- Kahrolsun, Emperyalizm, faşizm, Sömürgecilik ve feodal gericilik
- Yaşasın işçi sınıfının birlik ve dayanışması

Ceyhan-Yumurtalık Tekfen Boru Hattı İşçileri

ERZURUM DERSANTAŞ İŞÇİLERİ GREVE GİTTİLER

Erzurum Deri Sanayi Ticaret Anonim Şirketinde çalışan işçiler greve gittiler.

Toplam 200 işçinin çalıştığı işyerinde 175 işçi greve katıldı. Aylık 1200 TL gibi günün koşullarında çok gülünç bir ücretle çalışan işçilerin zam talepleri her defasında işveren tarafından geri çevrilmekte ve işçiler işten atılmakla tehdit edilmektedirler.

İşyerinde yetkili Türk-İş'e bağlı Deri İş Sendikasının Toplu Sözleşme çağrısına karşı işveren, yine bilinen tehditlerini savurmaya başladı. Hatta mahalli bir

gazeteye " Bu nankörlere' ücret zammı vereceğime kızılıya bağışlarım" tarzında küstahça demeçler verdi.

Bütün çabalar sonuç vermeyince işçiler greve gittiler.

BEYTÜŞŞEBAP'TA DEVİRİMCİ HALK KÜLTÜR DERNEĞİ (DHKD) KURULDU

Hakkari'nin Beytüşşebap. ilçesinde kurulan derneğin başkanı Esat Cin yaptığı açıklamada, dernek kuruluşunun ilcede sevinçle karşılandığını belirtti. Esat Cin, derneğin emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme ve feodal gericiliğe karşı mücadele ederek halkımızın özgür-

lük ve demokrasi mücadelesinde kararlı bir şekilde yer alacağını bildirdi.

Beytüşşebap DHKD'nin kurucuları arasında; Esat Cin (Başkan), Fuat Kılıç (Sekreter), Zeki Kılıç (Sayman), Ali Özek, M. Sait Cin, Gürşin Arğan, Abdullah Cin yer almışlardır.

CEYHAN DHKD KURULDU

4 Ağustosta Ceyhan'da Devrimci Halk Kültür Derneği adıyla bir dernek kuruldu. Dernek kurucula-

rı İsmet Aslan (işçi), Ali Aslan (öğrenci), Hasan Şen (işçi), Mehmet Öztürkmen (öğrenci), Aşef Avcı (işçi), Kalender Zincirkıran (işçi), İsa Elmas (İşçi)'tan oluşmaktadır.

Derneğin 13 Ağustosta yapılan açılış toplantısına kalabalık bir halk kitlesinin yanı sıra çeşitli demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri de katıldılar. Ceyhan CHP İlçe Başkanı ve Ceyhan Yüksek Öğrenim Öğrenci Derneği Başkanı, yaptıkları konuşmalarda DHKD ile faşizme karşı omuz omuza olacaklarını vurguladılar.

Dernek Başkanı İsmet Aslan, yaptığı konuşmada örgütlü mücadelenin önemini ve demokratik kitle örgütlerinin işlevini belirtti. Çağımızın kapitalizmden sosyalizme geçiş ve ulusal kurtuluş savaşları çağı olduğunu vurgulayan İsmet Aslan, şöyle dedi:

"Dünya devrimci sürecinin itici güçlerini oluşturan sosyalist sistem, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi ve ulusal bağımsızlık mücadeleleri, emperyalizme ve gerici müttefiklerine kaleler kaybettir-

mekte, emperyalizmin tümden yok edileceği günleri hızla yakınlıktadır. Ülkemizde de emperyalistlerin, sömürgecilerin ve feodal işbirlikçi unsurların gerici ittifakı görülmektedir. Bu nedenle sömürgeciliğe ve feodal gericiliğe karşı mücadele DHKD için önemli bir demokratik görevdir. Halkımız üzerindeki insanlık dışı baskı ve sömürüye karşı çıkmak; hor görülün, alfabetiz bırakılan halkımızı zorla asimilasyona, ırkçılığa, soykırımcılığa yönelik uygulamalara karşı mücadele etmek DHKD'nin demokratik görevleri arasındadır."

Derneğin, örgütsel olarak bağımsız, ama tavırda işçi sınıfının dünya görüşüne, mücadele perspektifine bağlı olacağını belirten İsmet Aslan, emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme ve feodal gericiliğe karşı mücadelenin kendileri için bir ilke oluşunu ve diğer tüm demokratik, ilerici, yurtsever kuruluşlarla güçbirliğini savunduklarını belirtti.

İşçi ve öğrenci gençliğin örnek bir birliğini oluşturan Ceyhan DHKD, daha kuruluş aşamasında Ceyhan emekçi halkının sempatisini ve desteğini kazanmış bulunmaktadır.

CEPHE SORUNU VE DEMOKRATİK HALK İKTİDARI

Emperyalizme ve iç gericiğe karşı demokratik ve devrimci güçlerin bir cephe oluşturmaları gereği, devrimci saflarda öteden beri önerilmekte, bu konu sol basında tartışılmaktaydı. Birinci MC'nin oluşturulmasından ve faşist tirmanın hızlandırılmasından sonra cephe sorunu daha da güncellekti. Özellikle 2. MC'nin kuruluşuyla devrimci ve demokratik güçlerin birliği sorunu, başlıca da bu güçleri anti-faşist bir düzeyde bir araya getirme gereği daha da önem kazandı. Buna ilişkin olarak basında yer alan yazıların yanısıra, siyasi örgütler düzeyinde devrimci, demokratik güçler arasında diyalog kurmak, güçbirliği yönünde adımlar atmak için çaba gösterenler oldu. Yine demokratik kitle örgütleri, faşist baskılara karşı, demokratik ve mesleki haklarını korumak, demokratik mücadelede daha güçlü biçimde katılmak için kendi aralarında daha sıkı dayanışma ve birlik oluşturma girişimlerinde bulundular.

Faşizmin bir tehlike haline geldiği her ülkede cephe sorunu günceldir. Yine işçi sınıfının iktidar meselesinde, ulusal kurtuluş hareketlerinde, cephe sorunu ya da bu ad altında devrimci güçlerin karşısına çıkmaktadır. Kuşkusuz, toplumların karşı karşıya bulunduğu sorunların farklılığı, devrimci ve demokratik güçlerin önündeki görevlerin değişik olması, "cephe"nin bu farklı şartlara, görevlere uygun nitelikte olmasını, bir ülkeden diğerine farklar bulunmasını zorunlu kılar. Özetle söylemek gerekirse, cephenin niteliğini belirleyen, onunla varılmak istenen hedeftir. Bu hedefin, cepheye katılan tüm güçler açısından ortak bir hedef olması gerekir. Ancak aynı hedef üzerinde uzlaşan güçler bir araya gelebilir ve cephe oluşturabilirler.

Günümüz Türkiye'sinde cephe sorununun güncel oluşu, en başta tirmanan faşizm tehlikesinden ileri gelmektedir. Faşizmin tirmanışını önlemek, faşizm güçlerini çöktürmek, tüm anti-faşist güçlerin birliğini ve bu birliğin bir cepheye daha ileri, somut bir düzeye kavuşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Diğer yandan faşist tirmanışın önlenmesi, faşizm güçlerinin çöktürülmesi, anti-emperyalizm doğrultusunda ve iktidarın sınıf yapısında emekçi kitlelerden yana bir değişimi de zorunlu kılmaktadır. Anti-faşist mücadelenin başarısını salt MC'nin iktidardan düşürülmesi ile sınırlandırmak mümkün değildir. Çünkü daha önce de 12 Mart dönemi atlatıldı, sıkıyönetime son verildi ve nisbeten demokratik şartlara dönüldü, ancak faşizm bir tehlike olmaktan çıkmadı. Tersine günümüzde, 12 Mart döneminde de geride bırakabilecek, gerici yöndeki atılımlar için yoğun hazırlıklar yapılmaktadır. Ülkede burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliği devam ettikçe, emperyalizme bağımlılık ilişkileri ve faşist diktatörlük çabaları da eksik olmayacaktır. Faşizmi bir tehlike olmaktan çıkarmak, bu gerici güçlerin ekonomik ve politik gücünü kırmaya; politik, örgütsel düzeyde emekçi kitleleri etkin kılmaya bağlıdır. Bu da temelde bir iktidar sorunudur. Tekelci burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarına son vermeden, emperyalizmle ilişkileri koparıp atmadan, ülkede demokratik bir iktidar oluşturmadan faşizmi bir tehlike olmaktan çıkarmak ve geniş halk kitleleri açısından demokrasiyi gerçekleştirmek mümkün değildir. Özellikle de Türkiye'nin şartları açısından böyledir bu.

Türkiye gibi geri kalmış, emekçi kitlelerin asgari bir yaşam düzeyinden – konut, iş, beslenme, eğitim olanlarından yoksun oldukları, egemen sınıfların sınıf mücadelesini yumsatmak için emekçi kitlelere geniş taviz veremedikleri, ilişkilerini günden güne daha da keskinleştirdiği bir ülkede, İngiltere, Fransa, İsviç ve benzeri ülkelerde görüldüğü biçimde bir burjuva demokrasisinin gerçekleştirilme şansı yoktur.

Türkiye'de demokrasi sorununun çözümü, temelde, emperyalizmin doğal işbirlikçisi olan büyük burjuvazi ve toprak sahiplerinin iktidarına son vermeye bağlıdır. Bu nedenle de demokrasi mücadelesi, faşizme karşı mücadele, emperyalizme karşı mücadeleden ayrı düşünülemez.

Hiç kuşkusuz, ülkemizde, anti-emperyalist bir tavır olmadığı halde anti-faşist olan güçler, politik örgütler vardır. Bu bakımdan en ilginç örneğe CHP'dir. CHP'ye oy veren ve ona umut bağlamış olan emekçi kitlelerin aynı zamanda anti-emperyalist bir mücadeleyi arzuladıkları ve CHP'yi öyle görmek istedikleri kuşkusuzdur. Ama bu kitleler CHP'nin tabanını oluşturuyorlar, yönetimine ise temsil edilmiyorlar. Küçük burjuvaziye ve hatta işçi sınıfına hoş görünmek için CHP programına yerleştirilmiş nice tatlı su reformuna ve "düzen değişikliği" iddialarına rağmen CHP açık bir burjuva partisidir, kapitalist düzende devrimci ve demokratik güçlerin atacağı ilk büyük adım, sosyalist devrim adımı değildir. Sosyalist devrim kararlı biçimde yürüyecek güçler, bunun için oluşturulacak ittifaklar farklıdır. İçinde bulunduğumuz dönemde, işçi sınıfı, yakın hedefini sosyalist devrim diye niteleyip ittifakları daraltamaz, demokratik güçlerin önemli bir kesimini cephenin dışında bırakamaz. Çünkü sosyalist bir devrime hazırlıklı olmadığı, hatta ondan yana olmadığı halde, emperyalizme, faşizme karşı olan, baskılara karşı çıkan, geniş demokratik haklar isteyen kitleler vardır. İşçi sınıfının ve yandaşlarının önündeki ilk önemli aşama, ülkede emperyalizmin ve yerli ortaklarının sultasına son verme, geniş halk kitleleri açısından demokrasiyi gerçekleştirme olmalıdır. İşçi sınıfı bunun için geniş köylü kitlelerini, kent küçük burjuvazisini; emperyalizme, büyük burjuvazi ve toprak sahipleri iktidarına karşı olan, bu iktidar tarafından sömürülen ve baskı altında tutulan tabakaları yanına alabilir, onlarla *demokratik bir cephe* oluşturabilir. Bunun devrimci literatürdeki adı *demokratik halk iktidarı*.

Burjuvazinin belli kesimlerinin anti-emperyalist olmadıkları halde anti-faşist olmaları mümkündür. Bugün burjuvazinin bir kesimi faşist bir diktatörlüğü çözümlenmiş olarak görmekte, bunun uzun vadede kendi çıkarlarını güvenlik altına almaya yetmeyeceğini, sınıf mücadelesini keskinleştireceğini, bunalmış derinleştiğini düşünmektedirler. Onlar, bir CHP yönetimiyle, yeni kredi kaynakları bularak, "çalışma barışı" denen emek-sermaye ilişkisini yumuşatma işini daha kolay başararak bu bunalmış dönemini aşabilemeye umuyorlar. Hatta emperyalizm bile, ülkedeki yerel dostlarının durumu ve kendi çıkarları tehlikeye girmedikçe böyle bir yönetimi pekâla olumlu bulabilir.

CHP, sözkonusu karakteri nedeniyle bir yandan faşizme karşı çıkmakta, ama diğer yandan anti-faşist mücadelede, tutarlı, kararlı bir tavır takınmaktan dikkatle kaçınmaktadır. CHP, faşizmi önlemenin yolu olarak kitlelere sessiz kalmalarını, mücadeleden kaçmalarını, kısacası pasifizmi ve teslimiyetçiliği öneriyor. Elbette böyle bir şey, bizzat faşizmi gerçekleştirmek isteyenleri ve onların arkasındaki emperyalist güçleri de memnun eder. Kitleler mücadele etmedikten, teslim olduktan sonra faşizme ne gerek var?

Bu nedenle CHP'nin anti-faşist tavrını görmezlikten gelmek ve bunu gereği gibi değerlendirmek ne kadar önemliyse, bu tavrın içinde taşıdığı zaafı da görmek o kadar önemlidir. Anti-faşist mücadelenin ölçüleri asla CHP'nin sunduğu ölçüler olamaz. Anti-faşist mücadele kitleleri pasifizme değil, etkinliğe yönelten, kitle mücadelesini yükselten bir doğrultuda yürütülmelidir.

CHP'nin faşizme karşı bir cephe oluşturulması gereğine karşı çıkması, bu çabaları olumsuz bulması, burjuva ve emperyalizmle uzlaşmacı karakterinden geliyor. Bu tutumun yanlışlığı ve bu yöntemlerle anti-faşist mücadeleye zarar verildiği kitlelere açıklanmalı, CHP'nin bu olumsuz tutumu teşhir edilmelidir.

Diğer yandan anti-faşist cephe oluşturma görevi, CHP katılmıyor diye ertelenebilir mi? Elbette hayır. Anti-faşist mücadeleyi tutarlı ve kararlı olarak yürüten güçler CHP'nin solundaki güçlerdir ve cephe oluşturma görevi de başlıca onlara düşer. Mücadelede başı çekilecek olan, pratikte de çekmekle olan güçler işçi sınıfının politik hareketini temsil eden sosyalist güçlerdir. Sosyalist hareket, günümüzdeki tüm dağıntılı-

ğına rağmen demokrasi mücadelesinin, anti-faşist mücadelesinin başını çekiyor. Bu da doğal bir şey. Günümüz Türkiye'sinde bu görev burjuvazinin şu ya da bu kanadına, küçük burjuvaziye bırakılmaz. Devrimci mücadelenin motor gücü, öncüsü işçi sınıfı olduğu gibi demokrasi mücadelesinin öncüsü de aynı sınıftır ve ülkemiz şartlarında zaten bu ikisi birbirinden soyutlanamaz.

ANTI FAŞİST MÜCADELE VE DEMOKRATİK HALK İKTİDARI

Ülkemizde anti-faşist mücadelenin, genel olarak demokrasi mücadelesinin, anti-emperyalist mücadeleyle bağlarını ve çözümün iktidar sorununda yatıldığını, yukarıda kısaca belirttik. Dedik ki, geniş emekçi halk kitleleri açısından demokrasinin bir gerçeklik haline dönüşmesi, faşizmin ve her türlü gericiğin ciddi bir tehlike olmaktan çıkması, iktidarın sınıf yapısında bir değişmeye bağlıdır. Bununla kastettiğimiz, elbette işçi sınıfının tek başına iktidar, diğer bir deyişle "sosyalist devrim" değildir. Ülkemizin bugünkü şartlarında devrimci ve demokratik güçlerin atacağı ilk büyük adım, sosyalist devrim adımı değildir. Sosyalist devrim kararlı biçimde yürüyecek güçler, bunun için oluşturulacak ittifaklar farklıdır. İçinde bulunduğumuz dönemde, işçi sınıfı, yakın hedefini sosyalist devrim diye niteleyip ittifakları daraltamaz, demokratik güçlerin önemli bir kesimini cephenin dışında bırakamaz. Çünkü sosyalist bir devrime hazırlıklı olmadığı, hatta ondan yana olmadığı halde, emperyalizme, faşizme karşı olan, baskılara karşı çıkan, geniş demokratik haklar isteyen kitleler vardır. İşçi sınıfının ve yandaşlarının önündeki ilk önemli aşama, ülkede emperyalizmin ve yerli ortaklarının sultasına son verme, geniş halk kitleleri açısından demokrasiyi gerçekleştirme olmalıdır. İşçi sınıfı bunun için geniş köylü kitlelerini, kent küçük burjuvazisini; emperyalizme, büyük burjuvazi ve toprak sahipleri iktidarına karşı olan, bu iktidar tarafından sömürülen ve baskı altında tutulan tabakaları yanına alabilir, onlarla *demokratik bir cephe* oluşturabilir. Bunun devrimci literatürdeki adı *demokratik halk iktidarı*.

Bize göre, büyük burjuvazi ve toprak sahipleri iktidarının yerine geçecek olan demokratik halk iktidarı başlıca şunları cephe programına almış olmalı ve iktidarı döneminde gerçekleştirmelidir:

- Emperyalizmle tüm bağımlılık ilişkilerine son vermek; NATO, CENTO gibi saldırgan paktlardan, Avrupa tekeli burjuvazisinin çıkarlarını koruma işlevini yerine getiren AET'den çıkmak; ikili antlaşmaları feshetmek; sosyalist ülkelerle ve ilerici, anti-emperyalist bir politika güden diğer ülkelerle dostça ilişkiler kurmak, barışçı bir politika izlemek;
- Ülkedeki yerli ve yabancı tekeli işletmeler başta olmak üzere ekonomide kilit taşı durumunda olan işletmeleri, tüm madenleri, bankaları ve dış ticareti kamulaştırmak, böylece emperyalizmin ve yerli müttefiklerinin, büyük burjuvazinin dayanaklarını ortadan kaldırmak;
- Köklü bir toprak devrimiyle büyük toprak sahipliğine ve yer yer varlığını sürdüren feodal ilişkilerle son vermek, demokratik halk iktidarının programına uygun ve ileriyi açık bir kooperatifçiliği geliştirmek;
- Burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin halk yığınları üzerindeki baskılarının bir aracı olan tüm anti-demokratik yasaları kaldırmak, geniş halk kitleleri için söz, düşünce, basın, örgütlenme ve bg. özgürlükleri bir gerçeklik haline dönüştürmek;

- Ülkede sayıca büyük ya da küçük olsun, tüm halklar üzerindeki ulusal baskıya son vermek, her türlü ulusal imtiyazı kaldırmak, halkların örgütlenmesini ve birliğini demokratik ilkelere dayandırmak. Türkiye'de Türk ulusuyla birlikte ikinci büyük ulusu oluşturan Kürt ulusunun, ulusal baskı ve sömürgeci ilişkilerden kurtularak, Türk ulusuyla eşit haklara sahip demokratik birliğini oluşturmak.

Ancak böyle bir programın gerçekleşmesi, emperyalizmin ve yerli müttefikleri büyük burjuvazi ile toprak sahipleri iktidarının sultasına son verebilir; onların ekonomik, politik ve ideolojik etkinliğini kaldırabilir, bir geriye dönüşü olanaksız hale getirebilir. Bu programın gerçekleşmesi işçi sınıfının ve diğer demokratik güçlerin etkinliğini artırır ve sosyalizmin önündeki başlıca engelleri temizlemiş olur. Demokratik halk iktidarının yukarıdaki asgari hedeflerinin başarılmasından sonra devrim sürdürülebilir ve toplum sosyalizmin kuruluş aşamasına geçebilir. İşçi sınıfı devrimin başını çektiği ve tüm anti-emperyalist, demokratik güçlerin bir cephe içinde birliği sağlanabilirdiği zaman bu hedeflere ulaşmak, devrimi sosyalist aşamayla tamamlamak mümkündür. Her iki aşama bir ve aynı şey değildir, ama aralarında diyalektik, sıkı bir bağ vardır.

Yukarıda, demokratik halk iktidarının programı içerisinde saydığımız başlıca hedefler, ülkemizde hemen tüm sosyalist örgüt ve gruplar tarafından, şu ya da bu ad altında kabul edilmektedir. Birisi hariç tabii. Bazı sosyalist örgütler ve gruplar yalnızca ulusal sorunun çözümünü ya es geçiyorlar, ya da gereği gibi açık, net koymuyorlar. Burjuva yasalarından doğan bir takım engellerin özellikle legal sosyalist partiler açısından, ulusal sorunun çözümünü açık bir program maddesi haline getirmeyi güçleştirdiğini biliyoruz. Ama bir hedefi ortaya koymayan değişik yolları, yöntemleri vardır elbet. Herşey burjuvazinin iznine bırakılsa yapılabilecek pekaz şey kalırdı... Kaldı ki ulusal sorunun çözümünün açık bir program maddesi haline getirilemeyeşi salt bundan ileri gelmiyor; bazı örgütler ve gruplar ulusal sorunun çözümünü demokratik bir hedef olarak görmüyorlar. Bazıları ise bu konuda açık kapalı, proleter bir bakış açısından kaçınıyorlar.

Açıktır ki, ulusal sorunun çözümünü içermeyen, ulusal baskıya karşı somut mücadele hedefleri koymayan bir cephe, 10 milyonluk Kürt ulusunun (salt Türkiye'deki) ulusal boyunduruk altında ve sömürgeci ilişkiler içinde tutulduğu, bunun yanısıra birçok sayıca küçük halkın da ulusal, kültürel haklardan yoksun tutulduğu bir ülkede demokratik bir cephe olamaz. Böyle bir cephe, ezilen ulusların ulusal demokratik güçlerini kapsayamaz. Nasıl ki, toprak sorununun çözümünü programa koymadan geniş köylü yığınlarını böylesine bir cepheye toplamak olanaksız ise...

Marksist-Leninistlerin demokratik halk iktidarından anladıkları, elbette CHP'nin "halk iktidarı" dediği şeyden çok farklıdır. CHP'nin sözünü ettiği halk iktidarı, burjuvazinin, kitlelerin gönlünü okşamak için söylediği tatlı bir sözden başka bir şey ifade etmiyor. Bir burjuva partisinin iktidarının, o, sol sosyal demokrat da olsa, halk iktidarı olması olanaksızdır. Demokratik halk iktidarı ancak işçi sınıfı öncülüğünde, işçi-köylü ittifakı temelinde ve tüm anti-emperyalist, demokratik güçleri demokratik bir cepheye birleştirmiş olarak kurulabilir. Demokratik halk iktidarının gerçekleşmesi, iktidarın sınıf yapısında bir değişme demektir. Büyük burjuvazi ve büyük toprak sahipleri iktidarı geçecek, yerine işçi sınıfının öncülüğünde ve etkinliği altında, diğer köy ve kent emekçileriyle tüm

demokratik, ilerici güçlerden oluşan demokratik bir cephe iktidarı gelecektir.

Ülkemizde ise, ulusal sorunun taşıdığı büyük önem nedeniyle, yani Türkiye'nin özgül şartlarından dolayı, işçi sınıfının devrimci mücadeledeki en önemli müttefiklerinden biri, hatta başlıcası Kürt halkının ulusal demokratik güçleridir. Bu nedenle de Türkiye'de demokratik cephe, Kürt halkının ulusal demokratik güçlerini içermelidir. Bu da ulusal sorunun demokratik çözümünün, işçi sınıfının bakış açısına uygun çözümünün, demokratik cephenin hedefleri arasında konmasına ve cephenin tüm hedefler gibi bunun için de kararlı mücadeleye yürütmesine bağlıdır. Diğer bir deyişle, Türkiye'de demokratik halk iktidarına yönelen bir cephe her iki halkın devrimci ve demokratik güçlerinin ittifakını, sıkı birliğini gerektirir. Bu iktidar, nasıl sonuçta, bugünkü baskı ve sömürü ilişkilerine son verip halkların demokratik birliğini oluşturacaksa, cephe içerisinde bu demokratik birlik daha başından oluşturulmalıdır. O zaman her iki halkın devrimci ve demokratik güçlerin birliği, ortak mücadelesi, ve ortak hedeflere ulaşmaları başlanabilir.

Unutmamak gerekir ki böyle bir iktidar yalnız Türk halkı açısından değil, Kürt halkı açısından ve diğer küçük halklar açısından da demokratik bir iktidar olacaktır.

Günümüzde ulusal boyunduruk altında olan, ülkeli sömürgeleştirilmiş ve yarı feodal toplum yapısını süregeldiği Kürt halkının önündeki devrim, tarihi bakımdan ulusal demokratik bir devrimdir: Ulusal boyunduruga son verilmesi, sömürgeci ilişkilerin kaldırılması, yarı feodal yapının tasfiyesi, demokratik bir toplum oluşturulması... Bir an için Kürt halkının bunu, Türkiye'deki genel bir devrim hareketinden önce, başlıca kendi öz mücadelesiyle başardığını varsayacak bile, bu durumda bile, günümüz şartlarında Kürt halkı buna ancak işçi ve diğer emekçi kitlelerin öncülüğünde, devrimci bir mücadeleyle gerçekleştirebilir ve ilk aşamada sözkonusu olan demokratik bir halk iktidarı olacaktır. Ancak geri feodal yapı tasfiye edildikten, demokratik kurumlar oluşturulduktan, yüzyılların yarattığı ekonomik, sosyal, kültürel geriliğin üstesinden gelindikten sonra toplum sosyalist kuruluşu geçebilir. Ancak Türkiye çapında, her iki halkın tüm devrimci ve demokratik güçlerini kapsayacak bir ortak cephe içinde de bu hedefe ulaşabilir ve ülkemizin şartları bunun, hem her iki ulusun işçileri, hem de tüm devrimci, demokratik güçleri açısından, kısacası her iki halkın geniş yığınlarının çıkarları açısından, en sağlıklı, en güvenilir yol olduğunu gösteriyor. Böyle bir ortak cepheyi oluşturmak her iki halkın devrimcilerinin görevidir.

Demokratik halk iktidarının ulusal soruna getireceği çözüm bu sorunu ortadan kaldıracaktır. Türkiye halkları, kuracakları demokratik birlik içinde sosyalizmi birlikte gerçekleştireceklerdir. Bunun canlı örnekleri Ekim devriminden bu yana pek iyi biliniyor. Biz, Türkiye devrimcileri yeni bir şeyi denemiyiz olmayacak, yalnızca işçi sınıfının dünya görüşüne uygun olarak getirilmiş çözümleri kendi ülkemizde de gerçekleştireceğiz.

Türkiye'de cephe sorunu üzerinde düşünürken ulusal sorunun çözümünü atlamak ve cepheyi Türkiye güçlerine uygun biçimde düşünmemek, daha baştan cephe girişimini sakatlayacaktır.

Bize göre cephe girişimi böylesine uzun vadeli ve somut bir programla birlikte düşünülmelidir. Cepheyi oluşturacak güçler, başta işçi sınıfı olmak üzere, geniş yoksul köylü yığınları, Kürt halkının ulusal demokrat

güçleri, ve diğer tüm anti-emperyalist, demokratik güçler olacaktır. Zaman zaman büyük burjuvazi ve emperyalizm için bile bir alternatif dönüşen CHP'yi böyle bir cephenin içinde düşünmek gerçekçi bir tavır değildir. CHP böyle bir cepheye "kurucu" olmaz, örgüt olarak da bugünkü haliyle – bir burjuva partisi olmaktan çıkmadıkça, örneğin çok daha önemli değişmeler geçirip küçük burjuvazinin ilerici kanatları tarafından temsil edilmedikçe cephe içinde yer almaz.

Ama CHP katılmıyordı diye, sosyalistler böyle bir cephe oluşturma görevini ertelemezler. Böyle bir cephe, CHP'nin solundaki güçlerce oluşturulabilir ve bu onların görevidir. Böyle bir cephenin gerçekleştirilmesi, CHP'nin tabanını, bugün umutlarını yanlış bir biçimde ona bağlamış geniş emekçi kitleleri büyük ölçüde etkileyecektir. CHP'nin tutarsız anti-faşist tavrını, anti-emperyalist mücadeleden kaçınmasını bugün de sert biçimde eleştirmekte olan emekçi kitleler, ilerici, demokratik kişiler cepheye destek olmakta, katılmakta tereddüt etmeyeceklerdir. Bu durum kaçınılmaz olarak, bugün sosyalistlere ve emekçi kitlelere karşı umursamaz bir tavır içinde olan CHP yönetimini de etkileyecek, CHP içinde, tabandan kaynaklanan değişmelere yol açacaktır. İşçi sınıfının, onun politik güçlerinin devrimci ve demokratik mücadelede öncülük yapması bu görevleri başarmasına bağlıdır. İnsiyatif adeta CHP'den beklemek, onun katılmasını cephenin oluş şartı saymak, işçi sınıfını sosyal demokratların, burjuvazinin bir başka kadınının ardına takmak, cephe girişimini daha baştan çıkarmaya sürüklemek ve işçi sınıfına güvenmemektir.

Mücadelenin uzun vadeli hedeflerinin yanısıra, kısa vadede faşizme karşı başarılar sağlamak, anti-faşist güçbirliği oluşturmak da buna bağlıdır. Devrimci ve demokratik güçler cephesi, anti-faşist mücadelenin güçlendirilmesi bakımından da büyük önem taşır. Bu konuda da insiyatif tutarsız sosyal demokratlara bırakılmamalıdır.

Kuşkusuz, demokratik halk iktidarına yönelik nisbeten uzun vadeli mücadele stratejisinin yanısıra, daha kısa dönemlerde, faşizme karşı daha geniş güçleri bir araya getirmek, hatta sırasında cepheye anti-faşist bir cephe karakteri kazandırmak mümkündür. Devrimci esneklikle her dönemdeki acil görevler seçilebilir ve bunlara uygun ittifaklar oluşturulabilir. Yeter ki, insiyatif politik düzeyde işçi sınıfında, diğer bir deyişle sosyalistlerde olsun.

Günümüzde salt anti-faşist düzeyde bir cephe oluşturulmasına da CHP'nin karşı çıktığı açıktır. Uzun vadeli, demokratik halk iktidarına yönelik bir cephe düşünülmesi ve salt faşist diktatörlüğü engellemek için, kısa vadeli bir anti-faşist cephe düşünülmesi – ki bu faşizm tehlikesini kesin olarak ortadan kaldırmaz, emekçi kitleler açısından, kalıcı bir demokrasiye ulaşamaz – böyle bir cepheyi oluşturacak, başı çekecek güçler de yine CHP'nin solundaki güçlerdir. CHP'nin bugünkü pasifist, teslimiyetçi anti-faşist tavrını değiştirmek, en azından onun etkilemek ve CHP'ye umut bağlayan geniş emekçi yığınlarını anti faşist mücadeleye çekmek de, yine sosyalistlerin öncülüğünde başlanabilir. CHP'ye cephe için çağrılar yapmak, CHP yönetimi açısından sonuç vermeyecek olsa bile yararlıdır; ama cephenin oluşumu CHP'nin katılması şartına bağlanamaz.

Bu yazımızda cephe konusuna genel hatlarıyla dokunduk. DİSK Genel Başkanı Türker tarafından yapılan "Ulusal Demokratik Cephe" çağrısı üzerinde önümüzdeki sayıda duracağız.

2. MC'NİN ZAM FURYASI

2. MC'nin işbaşına gelmesiyle birlikte, zaten kısıtlı olan yaşam koşulları daha da zorlaşıyor. Kapitalist ekonominin bir gereği olarak piyasaya egemen olan başboşluğun, kontrolsüz fiyat düzeninin yarattığı hayat pahalılığı MC iktidarının getirdiği ve de getirmeyi düşündüğü bu yeni zamlarla gittikçe çekilmez bir hal almaktadır.

Türkiye gibi ülkelerde zamların ağır yükünü daima yoksul ve dargelirli emekçi sınıf ve tabakalar çekerler. Fiyatların yükseltilmesiyle elde edilen büyük paraları da sermaye çevreleri cebe indirirler. Böylece, dargelirli altında ezildikleri hayat pahalılığı, zenginlerin kasalarını şişirmeye, mutluluklarını arttırmaya yarar. Sermaye sınıfının iktidarı olan MC gelir gelmez giriştiği bu zam furyası elbette ki sermayedarların yararına.

Hükümet yetkilileri, zam saldırısını toplumun çıkarlarına dönük bir girişim olarak göstermeye çalışıyorlar. "İstikrar", "milli menfaat", vb. terimlerle gerçekleri emekçi kitlelerin gözünden saklayabileceklerini sanıyorlar. Oysa hayat pahalılığı somut bir olaydır; günlük yaşamın her alanında varlığı ve etkisi açık bir şekilde gözükmektedir. Günlüğü 60-70 liraya gelen bir küçük memurun 100 liraya et 10 liraya sigara almak zorunda bırakılmasının yarattığı güçlükleri parlak sözler gizleyemez. Öte yandan dargelirli emekçi kitleler, sermaye iktidarla-

rının yaptığı zamlardan sağlanan milyarların kimlerin cebine aktığını da iyi biliyorlar. Yani yaşam koşullarının habire kötüleşmesi, içinden çıkılmaz bir hal almasına karşılık zam yağmurundan elde edilen milyarların sermayedarların kasasına aktığını kavramaları güç değildir. Nitekim ezilen ve sömürülen kitleler, sermaye iktidarlarının yarattığı hayat pahalılığını büyük yığınlar halinde protesto etmeyi, bu zulüm ve sömürü düzenini yıkmak için direnişlerini yükseltmeyi bilmişlerdir. Elbette ki MC iktidarının bu saldırısını kırmak için de direnecekler.

MC iktidarının salt tekel maddelerine yaptığı % 100 zamlar, piyasanın kendi kendine yapmakta olduğu fiyat ayarlamalarıyla yetinmediği; petrol, elektrik gibi stratejik önemi bulunan maddelere ve sanayi ürünlerine de zam yapacağı gün gibi ortadadır. Bunun doğal sonucu olarak ulaşım giderlerinde ve temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarında fahiş artışların olacağı kesindir. Bu durum karşısında dar gelimli ve yoksul kitlelerin içine itildikleri kötü yaşam koşullarının daha da kötüleştirilmesine rıza göstereceklerini sanan sermaye iktidarları yanlış olduklarını görecekler.

Türkiye tekelci burjuvazisi içine düştüğü krizden kurtulmanın yollarını aramaktadır. Bu amaçla bir yandan dargelirli yoksul kitlelerin sırtına bindirdiği

zamlardan sağlayacağı geliri kullanarak, biryandan da işçilere ve diğer çalışanlara ödemekte olduğu ücretleri dondurarak bunalımını atlamanın yollarını aramaktadır. Önünde başkibir çözüm yolu kalmamıştır.

Türkiye burjuvazisinin özellikle MC iktidarları döneminde yoğunlaştırdığı saldırı, sabotaj ve cinayetlerin yöneldiği hedef ezilen ve sömürülen kitleleri susturmak sermayenin baskı ve sömürüsünü daha da derinleştirmek oldu. Bütün bunlara karşılık emekçi kitlelerin direncini

kırmaya, devrimci ve demokratik mücadelesini geriletmeye güç yetiremedi.

Emperyalizmin ve Türkiye burjuvazisinin tüm baskı ve zulmüne rağmen halkımızın özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi gelişip genişleyerek yükseliyor. Sömürgecilerin ve yerli işbirlikçilerinin halkımızı içine ittikleri yoksulluk bir alınyüzü değildir. Halkımızın yükselen ÖZGÜRLÜK mücadelesinin tarihsel bir sonucu olarak bu zulüm ve sömürü düzeni mutlaka yıkılacaktır.

Bu işçi sınıfıdır... MESS

ZAFER YİĞİT MADEN-İŞ ÜYELERİNİNDİR

Üç ayı aşkın bir zamandır Maden-İş üyesi işçilerin büyük bir bölümü MESS'e karşı grev sürdürüyor.

MESS, Madeni Eşya Sanayii İşverenlerinin Sendikası, Metal İşkolunda, işverenlerin en güçlü örgütü. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nin da üyesi. MADEN-İŞ, aynı işkolundaki işçilerin örgütü DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu)'nun üyesi. Bu işkolundaki en güçlü sendika.

Bu iki sendikanın, yani işverenlerle işçi sendikası arasındaki uyumsuzluk, bir yıldır süren ve sonuçlanamayan toplu sözleşme uyuşmazlığından gelmekte. Uyuşmazlık nedenlerinden en önemlisi, MESS'in dayattığı grup sözleşmesidir. Grup sözleşmesinin tek amacı, işyeri toplu sözleşmesinin terk edilerek yerini işkolu sözleşmesine bırakmasıdır. Böylece işçisendikası, o işkolundaki işveren sendikasına üye tüm işyerlerini aynı anda karşısında bulacaktır. Böyle bir durumda işverenler adına, işveren sendikalarının izleyecekleri ortak politika sonucunda, büyük bir işyeri ile küçük bir işyerinin verecekleri ücret zamları arasında fark kalmayacaktır. Bu da doğal

olarak, daha ileri haklar kazanmış olan işçilerin ellerindeki geri almayı getirecektir. Daha açıkçası, tekelleşme ve sermaye yoğunlaşması hızlanacaktır.

MESS'in bir başka ve önemli amacı da, Maden-İş Sendikasını çökertmektir. Çünkü Maden-İş, işçi sınıfımızın ileri sendikal örgütü DİSK'in bel kemiğidir. MESS'e göre, Maden-İş'i çökertmek bir anlamda DİSK'i çökertmek, kısa zamanda da işini bitirmek olacaktır. Sadece bir iş kolunda süren grevde burjuvazi, bütün olanaklarıyla bir bütün halinde hareket ediyor ve işçi sendikasının grev kararının haksızlığını propaganda ediyor. Grevci işçilerin "çözülmesi" için ellerinden geleni ardına bırakmıyor. Gazete ve diğer yayın organlarında çarşaf çarşaf ilan ve reklamlarla sendika ile işçinin arasını açacak yalan ve demagojilere başvuruyor.

Bütün bunlar işçilerin kendi aralarındaki birliği pekiştirmekten, işçilerle emekçiler arasındaki dayanışmayı artırmaktan başka bir işe yaramıyor.

MESS çökecek ve zafer işçilerin olacaktır.

Direnen emekçi Ümraniye halkı

MC ÜMRANIYE'DE ÖLÜM KUSTU

Ümraniye'de, 5 kişinin ölümü, yüzlercesinin yaralanması ile ilgili olayları hepimiz duyduk. Kimi yayıncılar, evleri yıkılıp öldürülenler üzerinde uygulanan vahşete karşı çıkarken, kimileri de bu olay sonunda canlarını, mallarını, evlerini kaybedenleri açık bir şekilde suçlamaya kalktı.

Herkes, üzüntü duyduğunu belirttiği bu olayların sorumlularını aramaya başladı. Ve tabii ki yapılan iş, dipçiklerle dövülen halkın karakollara doldurulması oldu. Terör öylesine artırıldı ki hastanedeki yaralıları kan vermeye gidenler bile sanık diye tutuklanmaya başlandı. Fakat, TRT de dahil tüm sermaye başınının bir koro halinde suçladığı Ümraniye halkını kamuoyunun tümü suçlu saymadı. Sayamazdı da.

Bugün, bir işçinin, bir memurun ya da daha başka bir dar gelirli geliri, bir ev kirasını bile karşılayacak durumda değildir. İşsizlik ve geçim sıkıntısı yüzünden, daha çok Doğu'dan kopup gelen ve gecekondu halkı göçlerini yapan, her türlü ihtiyaçlarından kısarak yaptığı evlerde "yaşamaya" çalışması onların suçu olamaz. Fakat, onları suçluymuş gibi göstermeye çalışanlar, sadece olayı "anasinin" bir parçası gibi göstererek kamuoyunu yanıltmaya çalıştılar. Onlara göre, gecekondu halkı görevlerini yapmaya gelen polisler saldırı, ceza olarak ta, 5 ölü ve yüzlerce yaralı verdi. Olayların temelinde yatan düzenin pisliklerini özellikle gizlemeye çalıştılar. Tıpkı, işçi sınıfının, emekçi halkın üzerindeki sömürüyü, Doğu'da halkımız üzerinde uygulanan baskı ve sömürüyü gizledikleri ve meşru gösterdikleri gibi.

Giyecek ve yiyecek ihtiyacı gibi konut ihtiyacı da insanların temel ihtiyaçları arasındadır. Onsuz yaşanmaz, yaşanamaz. Gecekonduya yaşayanlar da elbette, bu, her bakımdan sosyal yaşama

elverişsiz evlerde kalmak istemezler. Ancak daha iyisini yapabilecek olanaklara sahip olmadıklarından buralarda otururlar. Işıksızlık, yolsuzluk, susuzluğuna rağmen.. romantizmaya, siyatüğe, vereme, koleraya rağmen...

Pek sayın milletvekillerimizin dahi yakındıkları ev kirasını almış gitmişken, istatistiklere göre büyük şehirlerdeki yapıların % 40-60'ını gecekondu oluşturuyor ve buna "çözüm" getirmek hükümetlerin göreviyken halkın üzerine panzerlerle ölüm götürmek, düzenin kimin düzeni olduğunu ve kimden yana işlediğini tartışma götürmez bir şekilde ortaya koymuş oluyor.

Burjuvazi artık, kendi kanunlarını bile çiğneyecek kadar büyük açmazlara girmiştir. Yapılanlar da, Anayasa'nın 49. maddesi ile ortada: "Devlet, yoksul ve dar gelimli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarını karşılayıcı tedbirler alır."

İşte faşizmin kadife elleri...

2. MC VE FEODAL DOSTLARINA KARŞI TEPKİLER

2. MC kurulurken Devrimci Halk Kültür Dernekleri yurt düzeyinde bir bildiri ve afişleme kampanyasına giriştiler. Bu afiş ve bildirilerde MC'nin halk düşmanı yüzü ve ona destek olan gerici şeyh ve ağalar teşhir ediliyordu. Faşizme, sömürgeciliğe ve onlara destek olan ağalık-şeyhlik kurumuna karşı açılan bu kampanya, bu çevreler gibi, bunların hizmetinde olanları da tedirgin etti. Halkımızın gözünün açılmasını istemeyenler, her yerde bu afiş ve bildirilerin kitlelere ulaşmasını engellemeye çalıştılar.

Diyarbakır'da afişlerin yapıştırılması ve bildirilerin dağıtılması için C. Savcılığına başvurulur vurulmaz bir saat içinde bildiri ve afişler için toplama kararı çıkarıldı. C. Savcısı, Diyarbakır DHKD mensuplarına, "MC'ye karşı mücadele size mi kalmış, siz siyasi parti misiniz?" dedi, ve "ilk fırsatta derneklerini kapatmak için dava açacağımı" söyledi. Dernek yönetimi, toplama kararının kaldırılması için yasal yola başvurduktan sonra da Savcı, dernek hakkında dava açtı..

Savcı beye göre MC'ye karşı mücadele demokratik dernekleri

ilgilendiren birşey değil. İyi ama, kitlelere üzerindeki bu baskılar, halkı bunaltan bu hayat pahalılığı neredengeliyor? Örneğin MC'nin bir Valisi Durmuş Yalçın Ankara'da dilediği zaman, dilediği derneği, yasaları bir kenara iterek kapatıyor. Ve bu işte Ankara valisi tek de değil. Örneğin Elazığ Valisi de TÖB-DER ve TUM-DER Elazığ şubelerini bir kalemde kapatıverdi. Kapatma nedenini öğrenmek için resmen kendisine başvuran dernek yöneticilerine ise fiilen saldırdı, tokatladı. Benzer olaylar ve bunlardan daha ağırları birçok yerde demokratik kitle örgütlerinin başına gelmektedir. Bütün bu baskıları yapanlar MC'nin direktifi altındadırlar ve yasaları çiğneme cesaretini oradan almaktadırlar Böylesine baskı ve haksızlıkları yapan MC'ye karşı kitleleri uyararak ve bu haksızlıkların son bulması için çalışarak demokratik kitle örgütlerini ilgilendirmiyorsa kimi ilgilendirir?

Van'da ise bir eve baskın yapan polis, orada bulunan yedi genci gözaltına aldı. Evde, bir miktar DHKD'nce yasal yollardan dağıtılan bildiri bulundu. Polis, İsmail

Beşikçi'nin "Doğu'da Yapısal Sorunlar ve Alikan Aşireti" adlı incelemesinin arkasında bulunan haritayı, "Kürdistan haritası bulundu" diye zapta geçti.. Gençlere, işkence yapılarak gizli örgüt kurduklarına dair beyanlar zorla imzalatılmak istendi. Bu işkencelerden dolayı kulağından yara alan Tayyip Kızılyıldız adlı genç 15 günlük doktor raporu aldı. Poliste yapılan tüm işkenceler rağmen onlar, dümece bir takım ifadeleri imzalamayı reddettiler. Buna rağmen tutuklanan gençler, üç gün sonra serbest bırakıldı. Mahalli basın ise olayı "Gizli çalışma yapan bir hücre ve haritalar yakalandı" gibisinden alayı vala ile verdi..

Faşizme ve onlara payandalık yapan feodal gericiilere karşı açılan bu kampanyada yeralan olaylar, feodal gericilerin ve sömürgeci yönetimin nasıl karşılıklı olarak birbirlerini koruduklarını bir kez daha gösterdi.

Bu bildiri ve afişlemeler sırasında yer alan ilginç olaylardan biri de İzmir'de TÖB-DER şubesinin işlettiği kampta meydana geldi. Ama burda bildiri ve afişleri dağıtmaya çalışanlara engel olmak iste-

yenler, TÖB-DER şube başkanı Kenan İlhan ve birkaç arkadaşı oldu..

31 Temmuzda, bildiri dağıtmak için kampa gidildi. Ayrıca, 29 Temmuz'da Turgutlu'da faşistlerce öldürülen bir TSİP üyesiyle ilgili olarak hazırlanan bir bildiriye dağıtmak için diğer bir grup da kampa gelmişti. Kamp müdürünün müsaadesine rağmen, şube başkanı Kenan İlhan ve bazı arkadaşları, bildirilerin dağıtımına engel olmak istediler ve afişleri yırttılar; çıkan tartışma üzerine sopa ve taşlarla saldırıya geçtiler! Onların bu tutumu kamptaki öğretmenler ve demokrat kişiler tarafından tepkiyle karşılandı.

TÖB-DER şube başkanının bu tutumu, dar klikçi davranışların nereye kadar vardırıldığını göstermek bakımından ilginçtir. Ama şüphe yok ki böylesine davranışlar ancak sahiplerine zarar verir; nitekim bu olayda da öyle oldu.. Faşist MC'ye karşı cephe çağrılarının yapıldığı bir dönemde, bazılarının, kendi çevreleri dışında, faşizme karşı mücadele eden güçleri bu tür engellemeye kalkışmalarının son derece ters bir tutumdur.

DEMOKRATİK ÖRGÜTLER TÖB—DER CEYHAN ŞUBESİNİN BOMBALANMASINI PROTESTO ETTİLER

23 Ağustos akşamı, içerde kalabalık bir kitlenin bulunduğu bir sırada faşist beslemeler Ceyhan TÖB-DER şubesine silahla saldırmış ve buraya bomba atmışlardı. Ceyhan TÖB-DER şubesi, Ceyhan Öğretmenleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Ceyhan DHKD ve Ceyhan Meslek Yüksek Okulu Öğrenci Derneği, basına yaptıkları ortak bir açıklama ile saldırıyı protesto ettiler. Açıklamada şöyle denmektedir:

"MC'nin devamı olan 2. MC hükümeti, son zam furyasıyla dargelirli işçi, köylü, memur ve tüm halkımız için yaşamı bugün çekilmez hale getirdi.

"Bir taraftan mum ışığı altında gerçekleştirilmiş (?) ve gerçekleştirilecek (?) olan ağır sanayi avutması ile halkımız aldatılıp BÜYÜK TÜRKİYE'nin hayali tablosu çizilirken, öte yandan ülke-

mizin hertürlü zenginlik kaynakları emperyalist ülkelere peşkeş çekilmektedir.

"bugün ülkemiz YOKLAR ve KUYRUKLAR ülkesi haline getirilmiştir. 300'ü aşkın devrimcinin kanına giren MC iktidarı, devrimci-demokratik kitle mücadelesini sindirmek amacıyla gerici yasaları gündeme getirip sahte barış çağrılarıyla kuzu postuna bürünerek faşist bozuntusu komandolarla halkımızın yanında yer alan demokratik-devrimci kuruluşlara yönelik kanlı saldırılarını hergün biraz daha yoğunlaştırmaktadır.

"... Bütün saldırılar TÖB-DER'i yıldıramıyacaktır.

"Kahrolsun faşizm, emperyalizm, sömürgecilik ve feodal gericilik!

"Yaşasın halkımızın devrimci mücadelesi!"

TÖB-DER, TMMOB, TUM-DER, TUS-DER, TÜTED, Halkevleri, KÖY-KOOP, DGDF, İGD, ÇHD, TUMAS, PİM, TUMÖD, İKD, AKD, TİB, ATO, SGB, DHKD, İşçi Kültür Derneği, ENERJİ-DER, T. Ziraatçılar Derneği, DEV-SAN-DER, TUM ZERBANK-DER ve Ankara Demiryolu Memurları Derneğinden oluşan 25 demokratik kitle ve meslek örgütünün temsilcileri son gelişmeler üzerine bir araya geldiler ve 26.8.1977 günü CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'e bir açık mektup gönderdiler. Kamuoyuna da duyurulan bu mektubu aynen yayınlıyoruz:

Sayın Bülent Ecevit,

Türkiye'de II. MC iktidarının kurulmasından sonra yeniden hılanan kanlı olaylar ve yeni gelişmeler karşısında biz aşağıda imzaları bulunan demokratik kitle örgütlerinin başkanları olarak görüşlerimizi size ve kamuoyuna açıklamayı görev sayıyoruz.

Sayın Ecevit,

Uzun yıllardır süren ve özellikle I. MC döneminden beri toplumumuzun en önemli sosyal ve siyasal sorunlarından birisi olan terör hareketleri şimdiye dek yerli-yabancı egemen güçler tarafından, bilinçli bir şekilde "sağ-sol" çatışması şeklinde gösterildi ve halen gösteriliyor. Böylece olayların maddi toplumsal nedenleri ve olayların tertipleycisi, destekleyicisi emperyalist mihraklar gözardı edilmek isteniyor.

Oysa olaylar hakkında birazcık bilgisi olan her kişinin de gayet iyi bildiği gibi "sağ-sol" çatışması şeklinde gösterilmeye çalışılan politik olgu; gerçekte demokrasi güçlerine yönelik emperyalist güçlerin CIA, kontr-gerilla vb. gizli açık servislerinin güdümünde ve belli bir plan dahilinde yürütülen tek taraflı faşist saldırılardan başka birşey değildir. Ne var ki, durum böyle olduğu halde: faşist çevrelerin demagogik ve iki yüzlü propagandaları, sahte-barış ve ateşkes çağrıları bir takım anti-faşist kuruluş ve kişileri etkileyebilmekte, böylece faşistler olayların dışında görünebilme konusunda bir hayli başarılı olabilmektedirler.

Faşizmi, onun çalışma ve propaganda yöntemlerini bilenler için bu durum şaşırtıcı olmayabilir. Ama aynı şeyi tüm anti-faşist demokrat güçler için söyleyemeyiz. Nitekim son bir kaç günün olayları da bu kanımızı doğrulamaktadır. Oysa Hitler'in "Reichstag yangını", 12 Mart'ın "Kültür Sarayı, Eminönü - Marmara vapur olayları" henüz unutulmadı.

Şüphesiz tüm bu olup bitenler nedensiz değildir. Emperyalist-kapitalist sistemin ve ona bağlı Türkiye egemen güçlerinin ekonomik-politik çözümsüzlükleri her geçen gün daha da derinleşiyor. Korkunç hayat pahalılığı, işsizlik, yokluk ve hızlı tekelleşmenin yarattığı yoksullaşma artık dayanılmaz ölçülere varıyor. Buna bağlı olarak başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilen, sömürülen sınıf ve tabakaların daha özgür ve adaletli bir yaşam istemleri giderek yoğunlaşıyor. Kitleler Anayasal demokratik haklarını kullanarak açlığı, yoksulluğu ve baskıları protesto ediyorlar.

İşte egemen güçler; emekçi halkın bu demokratik direnişlerini boğmak ya da saptırmak istemektedirler. Halkın muhalefetini, varolan durumun nedeni gibi gösterip kitleleri vanıltmak istiyorlar.

mek istiyorlar. ve emperyalist kapitalizmin her sıkıştığı zaman "istikrar - düzen - otorite" sloganlarını haykırmaları boşuna değildir. Nitekim yeni yapılan ve daha da yapılacak olan zamlarla beraber "anarşiyle mücadele programı" hazırlıklarının ve çığlıklarının aynı günlerde çakışması boşuna değildir. Bu mizansenler faşistlerin bilinen en klasik ve kaba yöntemleridir. Hitler, Mussolini aynı şeyleri söylediler. 12 Mart'çılar aynı şeyleri söylediler. Şimdilerde Şili kasabı Pinochet aynı şeyleri söylüyor. Türkiye'de de şiddetin ve terörün yaratıcıları, destekçileri de özellikle son günlerde, barış meleşti pozlarında "huzur ve otorite" çığlıkları atıyorlar.

Sayın Ecevit,

Son gelişmelerin bizleri özellikle düşündürdüren ve kaygılandırılan noktalarından bir ikisini size iletmek isteriz. Esasen mektubumuzun nedeni de bu hususlardır.

Birincisi: Faşist emperyalist güçlerin son günlerde sosyal demokrat kitlelere yönelik ideolojik ve politik taktikleridir. Faşistler; kanlı olayları ve terörü "bir avuç maceracı gencin ve bazı derneklerin devlete yönelik saldırıları olarak gösterip" herkesi, o arada sosyal demokratları da "devleti korumaya" çağırılmaktadırlar. Amaç gayet açıktır. Sosyal demokrat kitleleri yanılıp kendi dışındaki demokratik toplumsal güçlerden tecrit etmek ve böylece herkesi tek tek teslim almaktır. Bunun ideolojik malzemesi de pek bilindiği gibi bir komünizm umacısı yaratıp kitleleri ürkütme veya

"Tüm Demokratik Güçlerin Her Alanda En Geniş Eylem Birliğini Yaratmak Acil Görevdir."

en azından tarafsızlaştırmayı planlamaktadırlar. Ama herkes bilir ki, sosyal demokrat kitleler faşizme karşıdır. Ve demokratik hakların korunup, geliştirilmesinden yanadırlar. O yüzden faşizm öncülerini ile demokratik güçler arasındaki bu mücadelede asla tarafsız kalamazlar. Aksine temel hak ve özgürlükleri koruma mücadelesinde etkin olmak durumundadırlar.

İkincisi; II. MC'nin pek ünlü "anarşiyle mücadele" programıdır. Sayın İçişleri Bakanı "iki ay içinde anarşiyi yok edeceğim" diyor. Sayın Bakan "iyi niyetli" olabilir. Ancak sizin de defalarca belirttiğiniz gibi anarşi bizzat bir takım devlet güçleri tarafından kışkırtılıp, desteklendiğine göre, yine ölenlerin bir kısmını "vatan haini" diğer bir kısmını "şehit" sayan bir zihniyet iktidar ortağı ise, iki yıldan bu yana çalıştırılmayan yüksek okulların faşist çetelerin işgali altında olduğu bilindiğine göre, öldürülen 300 dolaylarında yurtsever ilerici öğrenci, öğretmen, memur ve işçinin, bombalanan demokratik kuruluş ve meskenlerin, okullarından uzaklaştırılan onbinlerce gencin sorunları artık herkesçe bilindiğine göre, Sayın Bakan demokratik hak ve özgürlükleri zedelemeyen mevcut işleyiş içinde bu durumu nasıl önleyecektir? Bütün bunları yaparken hangi araç ve yöntemleri kullanacaktır? Sayın Bakan, yetkileri, mensup olduğu hükümetin yapısı ve icraatı bilindiğine göre ve üstelik dört yıldan beri bir hükümet sorumlusu olduğuna göre, bunu başarması bizce asla mümkün değildir. Ve MC'nin "anarşiyi" önlemesi eşyanın tabiatına da aykırıdır.

Aslında MC'ciler her geçen gün iflase giden ekonomi politikalarını "kurtarmak" istemektedirler. Nitekim, başbakan ve yardımcılarını açık açık "memleketin çıkarları gerektiyorsa ZAM da yaparız" diyorlar. Zamların dünyanın hiçbir yerinde halkın çıkarına olmadığı bilinen bir gerçektir. Çünkü zamların yarattığı pahalılık, işsizlik, açlık ve yoksulluk halkın çıkarına olamaz. Öyleyse MC'cilerin "memleketin çıkarlarından" kastedtikleri; bir avuç parababasının çıkarlarıdır. Üstelik MC parlamentodan umudunu kestiğini henüz ilan etmediğine göre, seçimlerden kısa bir süre sonra bu derece yüksek zamları hangi cesaretle yapabilmektedir? İşte bu cesareti "anarşiyle mücadele" programından alıyorlar. "Anarşiyle mücadele" adına emekçi halkın muhalefetini kan ve terörle bastırmak istiyorlar. "Güler yüzlü faşizm" çabalarının "huzur-istikrar" çığlıklarının amacının; kitlelerin yükselen anti-faşist muhalefetini boğmak ve baskıyı meşrulaştırmak olduğu böylece daha büyük bir açıklık kazanmaktadır.

Sayın Bülent Ecevit,

onun temel hak ve özgürlüklerine yöneliktir. Hatta bu saldırılar partinize ve şahsınıza dek uzanmıştır. Amaç bu adaletsiz, acımasız sömürü ve soygun düzenini her ne pahasına olursa olsun devam ettirmektir. Bunun için de emekçi halkın her türlü demokratik hakları pervasızca çiğnenebilmektedir. Kısacası toplumumuz sonu belirsiz bir karanlığa götürülmek istenmektedir. Bu amaçlarına daha kısa yoldan ulaşabilmek için demokratik güçlerin aralarındaki diyalogu, dayanışmayı bozmak istiyorlar. Onları birbirinden koparmak istiyorlar. Bu oyuna gelmemek, halka ve demokrasiye karşı kurulan bu tuzakları boşa çıkarmak ve faşist terörü geriletme hepimizin ertelenmez tarihsel bir ödevidir:

İnsanlık tarihi göstermiştir ki, faşizm karşısında gösterilen en ufak bir tereddüt ya da gecikme ancak ve ancak faşistlerin işine yaramaktadır. Nitekim bunun sayısız acı örnekleri de vardır. Bunun için faşizme karşı tüm demokratik güçlerin; her alanda -Parlamento içi ve dışı - en geniş anti-faşist birliğini yaratmak önde duran acil bir görevdir.

Bizler temsil ettiğimiz milyonlarca insan adına bu konuda üstümüze düşen görevin ve sorumluluğun bilincinde olduğumuzu tüm demokratik kamuoyuna ilan ederiz.

Bu düşüncelerle; önerilerimizi dikkate alacağımıza, gerekli duyarlılığı ve etkin çabaları göstereceğimize inanıyoruz. Saygılarımızla.

KÜRT ALFABESİ

Son 40-50 yıla kadar Kürtçe genel olarak Arap yazısıyla yazılmakta idi. Daha sonra, Özellikle Suriye'de Latin Alfabeti kullanılır oldu. Sovyetler Birliğinde birara Latin alfabesi kullanıldı; şimdi Sovyet Kürtleri de kiril alfabesi kullanılmaktadır.

Iran ve Irak Kürtleri şimdi de daha çok Arap yazısını kullanmaktadırlar. Türkiye, Suriye ve Lübnan'da, yine çeşitli Avrupa ülkelerinde – Sorbon ve Upsala gibi Üniversitelerdeki Kürt dili dalları dahil – Latin yazısı kullanılmaktadır.

-Kürtçe alfabe 31 harften oluşuyor.

- A** : Türkçe'de okunduğu gibidir. MAL (ev), KAL (yaşlı), SAR (soğuk), HAVİN (yaz).. sözcüklerinde olduğu gibi.
- B** : Türkçede okunduğu gibidir. BAV (baba), DIBE (olur), SIBE (sabah), BANG (ses,çağırma)..
- C** : Türkçede okunduğu gibidir. CAR (kez, defa), CANİ (tay), CIL (elbise)..
- Ç** : ÇEND (birkaç), ÇILEK (pisboğaz), ÇERM (deri), NÛÇE (haber, havadis),Türkçe'de olduğu gibi okunur.
- D** : DİN (deli), DIL (yürek, gönül), DENDİK (çekirdek). Türkçede olduğu gibi okunur.
- E** : Türkçe'de olduğu gibi okunur. DENG (ses), ERD (yer, toprak), GELİ (boğaz, vadi)...
- Ê, ê** : Türkçe'deki (e) ile (ı) sesi arasında bir ses verir. ÊZING (odun) MÊR (yiğit, erkek), ŞÊR (aslan)...
- F** : FIND (mum), BALİF (yastık), MAF (çıkarcı, menfaat) AFIR (yemlik).. Türkçe'de olduğu gibi okunur.
- G** : GENİM (buğday), GİLİ (şikâyet), GIR (büyük, iri), AGIR (ateş).. Türkçe'de olduğu gibi okunur.
- H** : HERİ (çamur), HINDİK (az), MEH (ay-zaman olarak), HİV (ay, aydede).. Türkçe'de olduğu gibi okunur.
- I** : Türkçe'deki gibi okunur, Türkiye dışında nokta olarak (i) biçiminde yazılıyor. NIG(biber), NIV (yarım), İRO (bugün).
- İ** : Türkçe'deki gibi okunur. Türkiye dışında (î) biçiminde yazılıyor. DİK (horoz), İSOT (biber), NIV (yarım), İRO (bugün).
- J** : Türkçe'deki gibi okunur. JIN (kadın), JİN (hayat), BİJİ (yaşa), JAR (zayıf)...

- K** : Türkçe'deki gibi okunur, iki önemli nüansı vardır. KER (eşek), KER (sağır), ŞİK (şüphe), KANİ (çeşme)...
- L** : Türkçe'deki gibi okunur. LAW (oğul), ŞİLİ (yağmur), TİLİ (parmak), MIL (kol)...
- M** : Türkçe'deki gibi okunur, MAR (yılan), MASİ (balık), HEM-BER (karşı), MÊRG (çayır)...
- N** : Türkçe'deki gibi okunur. NAN (etmek), ŞİLAN (yabangülü) NAV (isim), NÊR (erkek)...
- O** : Türkçe'deki gibi okunur. GOL (göl), SOR (kırmızı), SOL (ayakkabı), ÇOL (kır)...
- P** : Türkçe'deki gibi okunur, Türkçe'den farklı bir nüansı daha vardır. PÊNİR (peynir), PAHN (yassı), PILING (kaplan), PIR (çok), PİROZKIRIN (kutlama)...
- Q** : Türkçe'de yoktur. BEQ (kurbağa), REQ (kaplumbağa) QELEM (kalem)...
- R** : Türkçe'deki gibi okunur. VIR (yalan, palavra) DEREW (yalan), MER (bel-kazma aracı olarak), BİREK (testere)...
- S** : Türkçe'deki gibi okunur. SOND (yemin), SER (baş), SING (göğüs), SING (kazık, şiş,örme aracı).
- Ş** : Türkçe'deki gibi okunur. ŞÊR (savaş), ŞOREŞ (devrim), NEXWEŞ (hasta)...
- T** : Türkçe'deki gibi okunur, Türkçe'den farklı bir aksanı da vardır. TİFİNG (tüfek), GİRTİ (tutuklu), PİRTİ (kumaş) TEVİR (kazma), TENDÛR (tandır)..
- Û** : Türkçe'deki (u) gibi okunur. DÛR (uzak), KÛR (derin), ŞİLÛR (koruk üzüm)..
- U** : Türkçe'de yoktur. Türkçedeki (u) ile (ı) arasında bir ses verir. GUL (gül), ZULAM (adam, kişi), DUDAN (diş)...
- V** : Türkçe'deki (v)'den farklıdır, (f)'ye yakın bir ses verir. DEV (ağız), SÊV (elma), ŞEV (gece), ZEVİ (tarla).
- W** : Türkçe'deki v gibi okunur. WELAT (yurt, memleket), SÊWİ (öksüz), WEKHEVİ (Eşitlik)...
- X** : Türkçe'de (ğ) sesinin yanısıra, Türkçe'de olmayan, Arapça ve Farsça'daki (h) sesini verir. XAL (dayı), AX (toprak), AXA (ağa)
- Y** : Türkçe'deki gibi okunur. NEYNIK (ayna), ZEYİ (görümce), ÇUYİN (gitmek)...
- Z** : Türkçe'deki gibi okunur. ZIMAN (dil), RIZGARİ (kurtuluş) ZEF (sarı), ZÊR (altın)...
- Kürtçe'de ayrıca (XW) harflerinden oluşan bir diftong vardır. XWE (kendi), XWENDIN (okumak), XWÊ (tuz), XWARIN (yemek)...

ALIGIR	: Tarafdar
ARIKARI	: Yardım
AŞİTİ	: Barış
ARMANC	: Amaç
AZADİ	: Özgürlük
BALAFİR	: Uçak
BEDEW	: Güzel
BERPİRSİYAR	: Sorumlu
BERSIV	: Cevap
BINDEST	: Ezilen, özgür olmayan
BINGEH	: Temel
BİRYAR	: Karar
BİYANİ	: Yabancı
BORİN	: Geçmek (Zaman)
ÇAND	: Kültür
ÇANDİ	: Kültürel
ÇAPKIRIN	: Basmak (matbaa)
DADİ	: Adalet
DESTPÊK	: Başlangıç
DEWLEMEND	: Zengin
DEZGE	: Düzen
DIGEL	: Birlikte
DOJEH	: Cehennem
ELİMİ	: Öğrenim, eğitim
ENİ	: Cephe
EVİN	: Sevgi
EVZAL	: Değerli, yararlı
ÊZINGVAN	: Oduncu
GEL	: Halk
GİLİKER	: Şikayetçi
GİRİNG	: Önemli

BU SAYIDA KULLANILAN BAZI KÜRTÇE KELİMELE

GUSTİL	: Yüziik
HEJMAR	: Sayı
HELBEST	: Şiir
HERİKİN	: Akmak
HEVCAR	: Araç, alet
HEWCE	: Gerekli
HEYİ	: Varlık
HÊRS Û QAR	: Öfke ve kızgınlık
HÊSAN	: Kolay
HÊVİ	: Umud
HÊZ	: Güç, kuvvet
HOV	: Vahşi, yabani
HOVİTİ	: Vahşet
HOZAN	: Ozan, şair
HÛR	: Mide, ufak
İLON	: Eylül
JİN	: Hayat
JİNİ	: Canlı
KARDİBEST	: Egemen, yönetici
KARKER	: İşçi
KEDXWAR	: Sömürücü
KEWNARE	: İlkel
KEWNEPERESTİ	: Gericilik
KOLONYALİZM	: Sömürgecilik
KOWAR	: Dergi
KRÊTİ	: Kötülük
LAF Û GEF	: Tehdit
LEYİ	: Batak

LÊ VEGERANDIN	: Cevap, karşılık vermek
MAF	: Çıkar, hak
MEŞİN	: Yürümek
MEŞİYA	: Yürüdü
METELMAYİN	: Hayrette kalmak
MİROV	: İnsan
MİROVİ	: İnsani
NETEWYİ	: Milli
NEZANİ	: Bilmezlik, cahillik
NİVİSANDIN	: Yazmak
NİVİSKAR	: Yazar
NİJADPERESTİ	: İrkçilik
OL	: Din
PAŞVERÛ	: Gericici
PELAXTİN	: Ezmek
PEYXWAS	: Lumpen, ayak takımından
PÊL	: Dalga
PÊŞVEÇÛN	: İlerleme
PILING	: Kaplan
PIR MİXABİN	: Ne yazık ki
PİRTÛK	: Kitap
PİTİK	: Bebek
POSTVAN	: Postacı
QARIX	: Tava (bostan tavası)

QEDEXE	: Yasak
QELEW	: Besili
QURE	: Kibirli
RIÇAL	: İnce, kılcal kök
ROJNAME	: Gazete
ROJNAMEVAN	: Gazeteci
RONAKBİRAN	: Aydın kişi
RÛMETİ	: Saygınlık
SAZÛMAN	: Düzen
SERFİRAZİ	: Başarı
SERHILDAN	: Ayaklanma
SERRASTBÛN	: Kurulmak, düzenlenmek
SEROK	: Başkan, lider
SEROKCÛMHÛR	: Cumhurbaşkanı
SUXTE	: Öğrenci
ŞERRAD	: Savaşçı
ŞOREŞ(ŞORİŞ)	: Devrim
ŞOREŞGÊR	: Devrimci
TEVGER	: Hareket
TEVGİRÊDAN	: Örgüt
TÊKOŞİN	: Mücadele
WALA	: Boş
WEKHEVİ	: Eşitlik
WİJE	: Edebiyat
XEBAT	: Çalışma
XEBATKAR	: Emekçi
XETER	: Tehlike, kaza
XİZANİ	: Yoksulluk
XWENDE	: Okumuş kişi
YEKİTİ	: Birlik
ZAGON	: Kanun
ZANİNGEH	: Üniversite
ZORDEST	: Zorba

Pablo Neruda dı sala 1904'an da hate dinê. Ew kurê karkereki bû. Bavê wi dı xeta trenê de dıxebitibû. Neruda, dı zaningeha Santiyago da filozofi û wije xwend; digel wan Fransîzi ji hinbû. Piştî lı welatên Rojavaya Dûr-ı Birmanyê, Seylanê û Singapurê- bû konsolos. 1934'an da disa bı vê wezifê çû Spaniyê. Gava lı Spaniyê şerê hundirî bû, Nerûda dıji faşistan, lı cem hêzên demokrat û pêşverû cih girt. Dı wi şeri da hevalê wi yê hozan, Frederico Garcia Lorca, bı terefê faşistan hat kuştın.

Çer tê zanin, dı şere Spaniyê yê hundirî da faşistên xwinrêj, Hitler û Müssolini, bı he mu hêzên xwe - bı leşker, top û tıfing, bı balafirên bombavêj-bezin çûn arikariya Franko. Nerûda bo wan usa dibêje:

Bona kuştına pıtikan,
Jı bılındayiyê êzmin hatın,
Jı êzmin:
Bı balafir û Mıxırbiyên xwe,
Eşqiyan;
Bı gustilk û jinên xwe yên qure,
Eşqiyan;
Be keşîş û dıayên xwe
Eşqiyan;
Û xwinên zarokan jı kûçan
Hêdi hêdi herki...

Nerûda, qelema xwe, jı dil û can dabû bona xızmeta gelê xwe. Piştî ku Frante Popular (eniya gel) dı bin seroktiya Allende da hat ser hukım, Neruda ji, bona rızgarbûna gelê Şili jı bend û qeydên emperyalizmê, bona xılasbûna karker û gundiyan jı bındesti- û kedxwariyê û bona sazûna sosyalizmê lı cem Allende û hemû şoreşgêrên Şili'yê bû.

Pır mıxabın, ew rojên bedew pır dom nekırın; dı 11'yê İlonê da -sala 1973'yan, faşistan ew hukumeta pêşverû helışandın, xwina bı hezaran karker û gundiyan rijandın û sazûmana xwe ya faşist serrast kırın. Faşistên hov jı malan pırtûk kışandine der, ağır berdane. Ew dıjmunê zaninê u rohaniye bun. Ketın mala Neruda, ew jı talan kırın. Nerûda bı xwe nexweş bû û wan rojan da dı cıllê da bû. Dile wi yê hozan, bı mırına hevalên xwe û ewqas zulmê diyax nekır; du şê rojan şunda çû heqiya xwe.

Dı bin ewqas hoviti û zulım da jı, bı hezaran mırov, bı dû tabûta wi meşiyın, hemû bı hevra dengê xwe bilınd kırın, usa gotın:

"Tu mırı, lê bir û baweriyên te timê bjin"
Du helbestên hozanê hêja me wergerande
Kurdi û wana pêşkêşî xwendevanên xwe dıkın.

PABLO NERUDA-HOZANÊ YE ŞİLİ'YÊ

BILA ÊZINGVAN HIŞYAR BE

Lê ger tu
Bona helışandına vi eniyê pāk
Bı çek biki peyxwasan,
Û qesabê Şikagoyê bıdi pêş;
Û bıxebiti ku
Berpursiyariya sazûmana me
Û kılâmên me yên hêja bıki!
Em ê jı ciyê xwe yê vêşarti lı nav zinaran
Û jı hewan fırdın;
Te gezkın!
Bona ku lı te êgır bıbarinın
Em ê jı pencıra paşın xwe bavêjın
Em ê jı pêlên kûrtırın derkevın
Bona nêçira te
Em ê jı xetên cot fırdın.
Lı zeviyan zad wek barana Kolombiyê
Bona ku lı texın!
Bona ku te bışinin dojhê
Bona ku jı te ra heramkın nin û ave
Em ê jı ciyê xwe derkevın!

BILA EZINGVAN HIŞYAR BE - II

Bıla aşti be bona şevaqên ku lê dıxın,
Bo pırê, bo şeravê aşti be!
Ewê ku kılâmê kêwn
Bı erd û evinan çê dıke,
Dı xwina mun de dimeşe
Û helan dıde mun,
Jı elifbê ra aşti be!
Lı sibeyê ku
Bırçı dıbin em,
Jı bajêr ra aşti be!
Û jı çemê riçalan
Missisipi ra aşti be!
Bona kırasê bırayê mun aşti,
Pırtûka ku mohra xwe lexistiye bê;
Bıla jı wê ra aşti be!
Û ewên ku bı hesinê reş ê Broklayn mırın
Bıla jı xweliya wan ra aşti be!
Û postvan ku mal bı mal wek rohaniyek
dimeşe

Jı wi ra sılavên germin,
Ku dıkare tenê Rozar bınvise
Jı destê mun ê rastê ra aşti be!
Ewê ku wek kevr dısekine,
Boliviya şerad ra aşti be!
Her usa jı, bona zewaca te aşti.
Jı hemû xızarxaneyên Biyo-Biyo ra
Bıla aşti be!
Û bona mûzeyı Viomîngê yê pıçûk
Ku lı ser tıştê wê yê şirintırın
Dıleki neqışandi heye,
Bıla jı wê ra aşti be!
Jı bo fırnevan û evinên wi aşti;
Bo ar u hemû genimên ku hê bên dınê,
Bıla jı wan ra aşti be!
Jo bo hemû dıketmên ku lı mêrg û hêşınay-
yan dıgerın
Û jı bo hemû jiniyan;
Jı bo hemû avan, erdan
Bıla aşti be!

Pablo NERÛDA

ERİVAN DEVLET ÜNİVERSİTESİNDE KÜRT BİLİMİ

Erivan kentinde bir çok yüksek öğrenim kurumu vardır. Bu kurumlar kuruluşundan beri kapılarını Kürt gençlerine açmışlardır. Yüzlerce kız ve erkek Kürt öğrenci bu kurumlarda okumaktadır. Bu kurumlardan mezun olan bir çok kadın ve erkek şimdi gazeteci, avukat, öğretmen, mühendis v.b. mesleklerde çalışmaktadır. Bir çok Kürt bilim adamı da bu kurumlarda asistan doçent ve profesör olarak çalışmaktadır. Bunlardan bazıları Kürt bilimi bölümünde Kürt tarihi üzerine değerli araştırmalar yapmakta ve Kürt kültürünün araştırılıp geliştirilmesi için değerli çalışmalarda bulunmaktadırlar.

Erivan Kürt bilim kurumunun gösterdiği çizgide yüksek öğrenim gelişmiş, Kürt kültürünün araştırılması sonucunda Kürt edebiyatı günden güne ürünlerini vermekte, Kürt dili gelişmekte ve arınmaktadır.

Erivan'da hayli değerli çalışmalar yapılmaktadır.

"Ermenistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi"ndeki Kürt bilim ve düşün adamları Doğu Bilimleri Bölümü'nde çalışmaktadırlar. Kürt bilim ve düşün adamları, Kürt şair ve yazarlarının ürünlerinin Kürtçe yayınlanan "Rêya Teze" (Yeni Yol) gazetesinde basımlarının yapılmasını sağlamakta, gazetenin yönetimine katılmakta, ona katkılarda bulunmakta, burada Kürt kültürünün tanıtılması ve bilinmesi için çalışmalar yapmaktadırlar.

Şunu belirtmek isterim ki tüm bu yöneticiler ve bilim adamları Erivan'daki Kürt bölümünde öğrenim görmüşlerdir. Erivan Kürt bilimi için bir merkez durumuna gelmiştir.

Kürt Bilim Bölümü Erivan'da 1968'de Doğu Bilimleri bünyesinde açıldı. Kürtçe yüksek öğrenimin ve Kürt biliminin Erivan'da başlatılması tarihi bir dönüm noktasıdır. Kürt bilimi bölümünde ilk kez Kürt

dili, Kürt edebiyatı ve folkloru, gramer ve lehçeler okutuluyor ve öğreniliyordu.

Erivan üniversitesi Kürt bilim bölümü kucağını yetenekli ve çalışkan Kürt kız ve erkeklerine açmıştır. Kürt Bilim Bölümünün öğrenim süresi beş yıldır. Bu süre zarfında dil, tarih, edebiyat, etnografya, lehçe bilimi, fonetik ve diğer Kürt bilim bölümleri ile, Farsça ve İngilizce, Almanca, Fransızca gibi Avrupa dillerinden biri öğretilmektedir. Bundan başka Kürt Bilimi Bölümünde Rusça, Ermenice, eski ve yeni çağlar tarihi, jeoloji, Yakın ve Orta Doğu halklarının edebiyatı ve daha bir ço' bilim dalı öğretilmektedir.

Kürt bilim bölümünün amacı beş yıl içinde Kürt biliminde uzmanlaşmış elemanlar yetiştirmektir. Sonra bu elemanların dil, tarih, edebiyat, etnografya, folklor, çeviri vb. dallarda çalışmalarını sağlamak.

Şimdi Kürt Bilimi Bölümünde Kürt kız ve erkekleriyle birlikte diğer kardeş halklardan öğrenciler de öğrenim görmektedirler.

Erivan, 1969 yılı sonu
Meksime Xemo

NOT: Bu yazı "Çiya" adlı Kürtçe Dergi'nin Kasım 1970 tarihli sayısından alınmıştır.

IRAK'TA KÜRT HALKINA KARŞI IRKÇI ZULÜM DEVAM EDİYOR

Baas Cuntası Tarafından Birçok Kürt Yurtseveri İdam Edildi

1975 yılındaki Kürt yenilgisinden sonra bir hayli rahatlayan Bağdat'taki Baas Cuntası, bu arada kendisini dünya kamuoyuna şirin göstermek için de yoğun bir çaba gösterdi. Belli ki Bağdat politikacıları, yalnız uluslararası politik fırlıdak çevirme işinde değil, reklam sanatında da bir hayli ilerlemişlerdi. Bağdat hükümeti geniş bir propaganda çalışmasına girişti. Bay Saddam Hüseyin ve Hasan El Bekr'in kuşe kağıtlara basılmış resimlerini taşıyan rengarenk broşürler, kitaplar, haritalar dünyanın dört-bir yanına yağdırıldı. Bunlarda Baas cuntasının Irak'ta başardığı ve planladığı büyük işler (!) anlatılıyordu. Bu arada sağdan soldan yazar ve gazeteci takımı da Irak'a çağrılıp ağırlandıyor ve onlara da övgü dolu yazılar yazdırılıyordu.

Baas Cuntasının bütün bunları yapmaması için bir sebep yoktu. Elinin altında, Kürdistan topraklarından çıkan zengin bir petrol deryası vardı. Kürt halkının silahlı direnişi yenilgiye uğratıldığına göre, Bağdat'lı efendiler canlarının istediğini yapabiliyorlardı.

Baas Cuntası, sürekli olarak, Irak'ta kendisine karşı savaştan güçleri emperyalizmin ve gerici toprak sahiplerinin bir maşası olarak gösterdi. Kendisinin Kürt halkına otonomi tanımaya, ulusal haklarını vermeye hazır olduğunu, Barzani ve çevresinin bunu engellediğini söyledi.

Barzani ve çevresinin, son yıllarda güttükleri açıkça yanlış ve teslimiyetçi politika ile ABD emperyalizminin ve gerici İran Şahlığının bir maşası haline geldikleri doğrudur ve bugün, Barzani'nin izlediği yanlış politikanın gerçek yüzü tümüyle açığa çıkmıştır. Bu gerici politika, Kürt halkının yıllardır yürüttüğü haklı mücadelenin, beklenmiyen bir biçimde yenilgisine yol açtı. Irak Kürt hareketinin yönetimini tümüyle ellerine geçiren gerici (aşiretçi-büyük toprak sahibi ve burjuva karması) güçler, bu halkın yıllardır yiğitçe sürdürdüğü mücadeleyi, emperyalizme ve onun gerici dostlarına sattılar, Kürt halkını "tuzağa" düşürdüler. Kendileri mücadele alanını bırakıp kaçarken, Kürt halkını da teslimle zorladılar ve onun kazandığı önemli mevzileri düşmana kaptırdılar.

Bütün bunlar bir gerçek. Ama diğer yandan, Barzani ve çevresini suçlamakla Baas Cuntasının kendisini temize çıkaramayacağı da bir başka gerçek. Baasçılar hiçbir dönemde ırkçı, saldırgan tutumlarından vazgeçemediler, Kürt halkına ulusal ve demokratik haklarını tanımaya yürekten razı olmadılar. Onlar 1970 antlaşmasını da zaman kazanmak ve durumlarını güçlendirmek için yapmışlardı. Nitekim Baasçılar, 1974 yılında tek yanlı olarak ilan ettikleri, kuşa çevrilmiş otonomi statüsünü bile uygulamadılar. Buna göre Kürtçe Irak Kürdistanında resmi dil haline gelecekti, eğitim Kürtçe yapılacaktı. Kürt halkı, mahalli meclis için kendi temsilcilerini seçecekti, Kürdistan'ın yerel bir bütçesi olacaktı v.b... Ama Cunta, yalnızca dünya kamuoyunu aldatmak ve Kürtleri yatıştırmak için bunlardan sözettiler. Aslında o, dediklerinin hiç birini yerine getirmediler; onların tam tersini yaptılar. Bağdat hükümeti, Kürdistan'da eskiden beri varolan okulları da kapattı. Türkiye ve İran sınırında "güvenlik kemeri" adı altında, 20 km. eninde insandan boşaltılmış boş alanlar oluşturmaya kalkıştı. Kürt halkını köyünden, yurdundan çıkararak güneye sürdü. Bugün Irak'ın güneyindeki çöllük alanlarda 300.000 Kürt köylüsü sürülmüş durumdadır. Kürt halkından, partizan ve mücadeleciler unsurlardan binlercesi ise toplama kamplarına alınmıştır. İrkçi cunta, bunun yanısıra cezaevlerini darağaçlarını çalıştırdı, pek çok Kürt yurtseveri katledildi.

Baas cuntasının bu cinayetlerinden en çok yankı uyandıran biri, geçen yılın sonunda Şahab Şêx Nuri ve arkadaşlarının idamı oldu.

İran-İrak arasındaki Cezayir antlaşmasından ve bunu izleyen Kürt çözümlerinden sonra, İran Hükümeti, 7 Kürt yurtseverini Bağdat şovenlerine teslim etti. Buna karşılık da Baasçılar, gerici Şahlık rejimine

karşı mücadele eden 50 İran'lı ve 6 Ahvazlı Arap devrimcisi İran kasabına teslim etmişlerdi. Yekiti Niştımanı Kurdistan (Kürdistan Yurtsever Birliği) üyesi olan bu 7 partizan, uzun süre cezaevinde büyük işkenceler gördüler. Diğer bir kısım Kürt yurtseverleriyle birlikte, askeri mahkemede güya "yargılandılar". Üç kişi idam cezasına, 21 kişi ise 6 yıldan müebbede kadar çeşitli cezalara çarptırıldılar. İdama mahkum edilenler Şahab Şêx Nuri, Cafer Abdülvahid ve Enver Zorab idiler.

İdamların durdurulması için, Başta Uluslararası Af Örgütü olmak üzere, ilerici ve demokrat güçler dünya ölçüsünde bir kampanya açtılar. Kürdistan Yurtsever Birliği'nin ileri gelenlerinden Şahab Şêx Nuri, Uluslararası Af Örgütü tarafından 1976 yılının mahkumu ilan edildi. Kurtarılması için dünya ölçüsünde yoğun çabalar gösterildi. Salt İngiltere'den 21.000 telgraf çekildi. Avrupa'nın birçok kentlerinde bu amaçla gösteriler düzenlendi. Baas Cuntasına bizzat telgrafla başvuranlardan biri de Avusturya Başbakanı Kreisky oldu. Ancak bütün bunlar yine de ırkçı Baas cuntasını cinayetlerinden alıkoymadı. Her üç Kürt yurtseveri 21.10.1976 günü idam edildiler.

İdam mahkûmlarına son arzuları sorulduğunda, idam öncesi geceyi mahkûm arkadaşları ile, ertesi günü de aileleriyle birlikte geçirmek istediklerini söylediler. Her nasılsa, bu son arzuları yerine getirildi. Onlar son gecelerini, tutuklu ve hükümlü bulunan Kürt ve Arap devrimcileri arasında geçirdiler. Son derece neşeliydiler. Bu nedenle arkadaşları, onların son arzularının yerine getirildiğine bir türlü inanmıyorlar; yüzlerinden akan neşeyi, dünya ölçüsünde yürütülen af kampanyasının olumlu sonuçlar verdiğine yorumuyorlardı.

O gece hep bir ağızdan okunan ve nağmeleri zindan duvarlarını aşır dört-bir yana ulaşan şiirlerden biri şöyle başlıyordu:

Azadi xwai Kurd in ê me
Şurei pola u berd in ê me
Şiri desti zorîkraw in
Le rûi zulma helkêşraw in
Alai berzi çon yekbûn in
Pişti cotyari zebûn in

TÜRKÇESİ

Kürt halkının kurtuluşçularınız
Taştan ve çelikten bir sur gibi
Mazlumların elindeki kılıcız
Zulme karşı çekilmişiz
Birleşmenin ulu bayrağınız
Ezilen köylülerin dayanağınız.

İdam saatinde, kimin önce asılacağı sorusuna da Şahab Şêx Nuri şöyle cevap verdi: "Bu sıra örgütteki yere göre olmalı. Örgütteki sorumluluğa göre önce ben, sonra Cafer, daha sonra da Enver." Böylece Şahab Şêx Nuri, devrimci örgütlerde, baş olma çabası biçiminde beliren küçük burjuva hastalıklarına karşı, ölüme "başta" gitmenin güzel bir örneğini veriyordu..

Ayağının altından kürsü uzaklaştığında Şahap'ın boynuna takılı bulunan ip bedenini taşıyamadı koptu. Sırasını beklemekte olan Cafer haykırdı:

"Faşistlerin ipi Kürt devrimcilerini susturamaz!"

İdamlardan sonra şehitlerin cesetleri ailelerine teslim edildi. Şahab memleketi Süleymaniye'ye, Cafer Köysancak'a, Enver ise Kerkük'e götürüldüler. Kerkük tümüyle ırkçı, katil cuntanın kontrolünde idi; burada bir törene izin verilmediği gibi, üç günlük aile içi yas bile engellendi. Ama Süleymaniye ve Köysancak'ta büyük törenlerin düzenlenmesi önlenemedi. Süleymaniye ve Köysancak halkı, esnafı, yoksulu, zengini törenlerde hazır bulundu. İdamları protesto için tüm esnaf dükkânlarının kepenklerini indirdi. Öğrenciler okullara gitmediler. Marşlar ve devrimci türkülerle şehitler gömüldüler. Kent esnafının pasif direnişi üç gün sürdü. Hükümet resmi yerler için Bağdat'tan ekmek ve yiyecek getirmek zorunda kaldı.

İrak tarihinde ilk kez ki idam edilenlerin ardın-

Şahab Şêx Nuri

Kürt Partizanı kız Leyla, 8 Mayıs 1974'te üç arkadaşıyla birlikte Irak ırkçı yönetimi tarafından idam edildi.

dan bu şekilde törenler yapılıyordu.

Daha sonra da Irak hükümeti Kürt yurtseverlerini asmaya devam etti. Süleymaniye'de bir seferinde 10, bir başka tarihte 31, Kerkük'te 3, Hewler'de 5, Musul'da ise 4 kişi asıldılar. Musul'da idam edilenler arasında bulunan Ebdurrahman Sincari, Kürdistan Yurtsever Birliği'nin tanınmış partizanlarından.

İrak'ta idam edilen birçok Kürt yurtseverinin yanısıra, ülkenin demokratikleşmesi için mücadele eden birçok Arap devrimcisi de ip te can vermektedir.

İrak'taki Baas Cuntasının "demokrasi", "sosyalizm", "gelişme" palavralarının arkasındaki gerçekler böyledir işte. Irak'ın bu iflah olmaz ırkçıları Kürt halkına zulümden başka birşey getirmedikleri gibi, Arap halkı için de demokrasi ile ilişkisi olmayan bir zor yönetimi oluşturmuşlardır.

Bilindiği gibi Baas Partisinin başındaki "sosyalist" sözcüğüne bakan çoğu kişi, bundan, sosyalist güçler yararma bir takım umutlara kapılmaktadırlar kendilerini. Dış dünyaları geniş olan birçok küçük burjuva, yıllardan beri böylesine "sosyalist ülkelerin" sayısını arttırmakla meşguldürler. Bunlara kalırsa daha yıllar öncesinden Cezayir, Mısır, Gana, Irak, Suriye ve benzerleri sosyalist olup çıkmışlardı. Türkiye'de İngiliz "İşçi" Partisi'nin ve İsveç demokratlarının "sosyalist"lerinin adına bakıp bu ülkeleri sosyalist ülkeler arasında sayan "solcu" ve "devrimci"ler çok görülmüştür. Şimdi de Irak "sosyalist" Baas Partisi'nin "nazik davetlerine" icabed edip, Bağdat ve Basra'da bir süre ağırlandıktan sonra, bir takım yazar çizer takımının dönüşlerinde kaleme sarılıp Irak sosyalizmine (!) övgüler yağdırmalarında şaşacak birşey yoktur.

Oysa sosyalizm, şovenizmden yakasını sıyrıramamış, ırkçılığın danskasını yapan küçük burjuvaların, öyle heveslendikleri zaman gerçekleştirecekleri birşey değildir. Sosyalizm, ancak işçi sınıfının iktidarıyla ve onun dünya görüşüne sadık kalınarak başarılabılır.

Şimdiye kadar Irak'ta olup bitenler hep tek yanlı yansıdı. Şahab Nuri ve arkadaşlarının öldürülmeleri ve onlarla ilgili olarak dünya ölçüsünde açılan kampanya ise ülkemizde hiç duyulmadı bile. Burjuva basını bu konuda haber sızdırmadı. Kürt yurtseverleri ile ilgili haberler Türkiye devrimci ve demokratik basınına da ulaşmadı, ya da başka nedenlerle, örneğin Baas Partisi'nin "sosyalist"liğine gölge düşürmemek için, ulaştırılmadı... Ama doğrusunu söylemek gerekirse bunca vurt dışındaki Kürt devrimci ve demokratlarının da büyük sorumluluğu var. Onlar bu konuda açıkçası uyudular. Uluslararası Af Örgütü'nün yılın mahkumu seçtiği bir devrimci ile ilgili kampanyadan Türkiye'de olaya yer verebilecek nitelikteki basını bile haberdar etmediler. Bu da halkımızın bir başka talihsizliği...

ROJA WELAT
KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BİNDEST YEKBIN!

Sahibi: Mustafa AYDIN • Yazı İşleri Müdürü: Sıddık BOZARSLAN • Her ayın 1'inde ve 15'inde çıkar • YÖNETİM YERİ: Sümer Sokak, 12/2, Demirtepe - ANKARA • Abone şartları: Altı aylık 50, yıllık 100.TL. Dış ülkeler için iki katıdır • Baskı: Aral Ofset İstanbul - 1977

Xwedi : Mustafa AYDIN • Berpirsiyar : Sıddık BOZARSLAN • Navnişah : Sümer Sokak, 12/2 Demirtepe - ANKARA • Şerten abone: Bo 6 mehan 50, sali 100 liraya Türkiye; bo welatan 'arvayi du qat e • Çapkırın